

HOOFSTUK XVI.

STRIJD VIR DIE OUE WAARHEID.

Meer dan iemand anders in Suid Afrika (ten minste sover ons bekend) het Ds. Du Toit opgetree als kampvegter vir die oue gereformeerde waarheid, wat aan ons volk kragtens sijn geskiedenis als 'n kosbaar kleinood werd toevertrouw.

Afstammeling van die Franse Hugenote, en opgevoed in 'n deur-en-deur orthodoxe huisgesin, waarin hom van alle kant die oue waarheid als toegesemd werd, het Ds. Du Toit gemeen dat dit 'n stuk was van sijn lewensroeping om met hand en tand vas te hou en te verdedig, wat hom van die vadere oorgelewer was. Ds. Du Toit was 'n man van nuwe dinge, soos die Afrikaner Bond en Afrikaanse Taal (Om nie meer te noem nie), maar die nuwe dinge was vir hom die jonge lote, wat uit die oue stam en wortel uitgespruit het. Die oue stam en wortel moes behou word om die nuwe takke van die regte lewensap te voorsien. So was nuut en oud bij hom g'n teenstrydigheid nie, maar 'n eenheid en harmonie, en so was sijn arbeid bevorderlik vir die volkome oplewing van onse nasie.

In die opsig is Ds. Du Toit ons 'n voorbeeld. Hij het die eenmaal gelegde fondament nie versaak nie. Aan die ander kant het hij dit nie daarbij gelaat nie, maar het tot die volmaaktheid voortgevaar.

Om Ds. Du Toit s'n arbeid te kan waardeer moet ons nou eers wijs op die feit, dat hij in 1881 begonne is met die uitgawe van sijn "Christelik Maandblad", of soos dit later nader omskrewer werd, sijn "Godsdienstig Tijdschrift".

"DE GETUIGE."

Ons moet hier noodsaakelik aanhaal wat Ds. Du Toit skrijwe in die eerste no. Dit is 'n karakteristiek van sijn arbeid gedurende vele jare. Nadat hij verwijs het naar die arbeid van Ds. Van der Lingen (ook in die opsig sijn geestelike vader) vervolgt hij:—

"Daarom, van harte nemen wij het woord over: "De gelovigen zijn dus ook hier reeds voorbij het

tijdperk van handelen; zij zijn getreden in het tijdperk van met zak en asse te getuigen." Ja, *getuigen* willen wij, op bevel en in de mogendheid des Heeren. Getuigen, al wordt de woestijn daardoor geen vruchtbaar Eden. Getuigen, totdat de Heere zelf ons het zwijgen oplegt. Getuigen, al neemt de wereld onze getuigenis niet aan. Onze enige verwachting is die van "de trouwe en waarachtige Getuige"; nadat Hij verklaard had: "Hiertoe ben ik geboren, en hiertoe ben ik in de wereld gekomen, opdat ik de waarheid getuigenis geven zou"—laat hij onmiddelik er op volgen wat hij als gevolg van deze getuigenis verwacht, namelijk, niet dat de wereld Zijn getuigenis zou aannemen, neen die zou haar verwerpen; en toch zou zij niet vruchteloos zijn: "Een iegelik die uit de waarheid is, hoort mijn stem" (Joh. 18:37). Ons deel is niet ruimer dan dat van de Apostel Paulus, die niet de bekering der ganse wereld beoogde, gelijk nu zovelen in blinde ijver, maar het aldus verklaart: "Daarom verdraag ik alles om de uitverkorenen, opdat ook zij de zaligheid zouden verkrijgen, die in Christus Jezus is, met eeuwige heerlijkheid" (2 Tim. 2:10). Ja, "voor de uitverkorenen," "die uit de waarheid zijn," is de *Getuige*; die zullen de stem der waarheid erkennen. Aan hun heil arbeiden wij in zwakheid; op hun voorbede en medewerking rekenen wij in dezen.

"Want ja, wij vergeten het niet: de *getuige* der waarheid is meteen een *martelaar* voor de beleden waarheid, gelijk het Grieks beide gedachten zo treffend verenigt in het enkel woord *martyr*. Ja, "de getuigen zijn met zakken bekleed" (Op. 11:3). Elkeen die getuigen wil voor de waarheid moet ook verwachten te lijden "om de getuigenis van Jezus" (Op. 12:17; 20:4); en dat lijden te zwaarder naarmate de getuigenis getrouwer is, ja zelfs tot de dood toe. De wereld heeft die getuigenis altoos ghaat en vervolgd. En die haat en vervolging neemt niet af maar toe wanneer het einde nadert, zij het ook uiterlik verborgen en verfiynd; op laatst worden de getuigen *gedood* (Op. 11:7—10)—de stem der getuigenis geheel niet meer geduld. Wij verwachten van de uitgave van dit Maandblad geen roem of eer te oogsten. Dan moesten wij een ander titel gekozen hebben, of aan die naam ontrouw worden. Neen, zullen wij waarlijk voor de waarheid getuigen, miskening, smaad, laster en vervolging zal ons deel zijn. Dit zal ons waarteken zijn, het kenmerk van echtheid."

DOEL EN BEGINSELE.

Aangaande Doel en Beginsele van die blad lees ons dit :—

"Het doel van dit Tijdschrift is om in een dringende behoefte te voorzien. De gemeente des Heeren behoeft namelijk niet slechts herders om haar te *weiden*, maar ook wachters om haar te *hoeden* (Joh. 21 : 15—17); de kudde moet niet slechts in de weide voortgedreven worden, maar zij moet ook bewaakt worden tegen de indringende wolven (Hand. 20 : 28—31). Daartoe heeft de Heer des huizes in zijn geestelijk huisgezin elke dienstknecht zijn werk gegeven, en inzonderheid de deurwaarder geboden, dat hij zou waken (Mark. 13 : 34). En nu, te vergeefs zoeken wij in onze godsdienstige litteratuur naar voorziening in deze behoefte. Allen stellen zich ten doel de schapen van Christus in de geestelijke weide voort te drijven; maar wie bekommert zich er over dat de onbewaakte kudde, verstrooid door bos en dal, een gemakkelijke prooi worden zal in de klauwen der verscheurende wolven in schaapsklederen; dat de avond daalt, en er buitengewone zorg en werkzaamheid vereist wordt om ze aan de briesende leeuw te ontrukken; dat de afval genaakt, en velen verstrikken zal? Er zijn vele dienstknechten die het geestelijk voedsel omdragen in het huisgezin (Mat. 24 : 45)—ware het maar altoos gezond voedsel!—zo zelfs dat het heilige vaak de honden gegeven wordt; maar wie staat als "deurwaarder" uit te zien of er geen vijand binnensluipt, en wakend de komst des Heeren in te wachten? Ziet, het is in deze behoefte, Mededienstknechten des Heeren, dat wij ons in alle nederigheid en bescheidenheid voorgenomen hebben te voorzien, niet dan na veel gebed en zelfonderzoek, niet zonder onszelven ten volle bewust te zijn onzer roeping van wege de Heere der gemeente. Veroordeelt of bemoeilikt onze zwakke poging niet! Wij hebben ons daartoe begeven: tot welzijn der gemeente; uit gehoorzaamheid aan haar Heere, en in het gevoel onzer zwakheid en onvolkomenheid. Helpt ons dan met uw voorbeding en ondersteuning!

"Het Beginsel, waarvan dit Tijdschrift uitgaat, is Gods Woord als het enig onfeilbaar gezag in geloof en leven. Doch wetende hoe weinig waarde een onbestemd beroep op Gods Woord heeft in dagen waarin de Satan bij voorkeur zich voordoet als Engel des lichts, en niets zo zeer misbruikt wordt als dat hoogheilig Woord om allerlei verderfelijke nieuwigheden in te voeren—zo willen wij duidelijk verklaren, dat wij de Schrift tot ons fundament en richtsnoer kiezen in haar geheelheid, "al de Schrift" (2 Tim. 3 : 16), "al de raad Gods" (Hand. 20 : 27); wetende "dat de Schrift niet kan gebroken worden" (Joh. 10 : 35);—en deze ganse Schrift niet verwaterd en verdampt door zogenaamde vergeestelikende (liever geesteloze) verklaringen, maar letterlik, in al haar kracht en de volheid van haar betekenis;—en ook daarin, niet medegaande met de trotse zelfverheffing van een geestelijk opgeblazen eeuw die zich verheft boven al de eeuwen der Christelike Kerk die voor ons geweest zijn, willen wij ons in de verklaring en opvatting der Schrift houden aan

"het geloof eenmaal de heiligen overgeleverd" (Judas vs. 3), vooral zoals op het laatst en duidelikst en zuiverst omschreven is in onze Formulieren van Enigheid, vastgesteld te Dordt 1618 en 1619. Van deze leer der vaderen willen wij onze lezers niet aftrekken, maar veeleer hen daartoe terugvoeren, tegenover die vele nieuwe richtingen en stromingen van onze tijd die, onder vrome schijn, binnen onze Gereformeerde Kerk, de onnadenkende menigte al meer van de gezonde leer vervreemden en hen van het vaste fundament loswikkelen. Op de Schrift en de leer der vaderen wijzende, willen wij, temidden van het gewoel der tijden, onze medechristenen toeroepen: "Staat op de wegen, en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, zo zult gij rust vinden vóór uw ziel!" (Jer. 6: 16)."

LEWENSLOOP.

Dis hier die plek om iets mee te deel aangaande die lewensloop van 'n tijdskrif, wat in Suid Afrika geheel-enig was in sijn soort.

Die "Getuige" het als maandblad begin, oktawo-formaat en 16 bladsije groot. Met die vertrek van Ds. Du Toit naar Transvaal het hij die uitgawe onafgebroke voortgeset. Reeds in 1882 kon hij skrywe: "Aan menselike ondersteuning heeft het ook niet ontbroken. Het aantal intekenaren is reeds geklommen tot circa 4,000, ongetwijfeld meer dan van enig Hollands tijdschrift in Zuid Afrika". (G. II 9).

In 1891, met die terugkeer van Ds. Du Toit naar die Paarl, om sijn pers-arbeid opnuw met erns op te vat, werd die "Getuige" heelwat vergroot en tweemaal per maand uitgegee.

Aangaande sijn biesondere roeping sê hij weer: "Onze biesondere roeping achten wij nog steeds—in 't algemeen te wijzen op de "Tekenen der Tijden", en meer bepaald te waarschuwen tegen indringende dwaling en verleiding". (G. XI. 1).

Na 'n lange tijd van bloei het die dag van agteruitgang gekom. Dit was gedurende die grote Boer-Britse oorlog. Ds. Du Toit skrywe in 1901: "Wat wij menigmaal getuigden van het begin is ook al de tijd, maar vooral in de laatste jaren, aan onszelf vervuld, n.l. dat de "Getuige" voor de waarheid ook een martelaar voor de waarheid is en ten allen tijde was...

"We ontveinzen het evenmin dat wij onder deze zifting (van de laatste jaren) gespijsd worden met "brood der bedruktheid" (1 Kon. 22:27). Wij bédelen niet, want de trouwe Bondsgod heeft dusver voor ons en ons gezin gezorgd dat niets ontbrak en op Hem vertrouwende weten wij dat ook in de toekomst ons brood zeker en ons water gewis zijn zal.

Toch is het niet meer dan billik dat wij het de broederen doen weten dat de "Getuige" tans niet betaalt, zodat de uitgevers meermalen ons in bedenking gaven, de uitgave te staken. Met al de kracht die in ons is hebben wij ons immer daartegen verklaard en waren wij liever bereid ons zelf de grootste opofferingen te getroosten. Toch willen wij het de broederen in ernstige bedenking geven hoe het hun te moede zijn zal wanneer hun aangekondigd wordt dat de "Getuige" tegen het einde van dit jaar gestaakt wordt (en er zijn weder slechts schikkingen gemaakt voor dit jaar). Welke stem der getuigenis blijft er dan over tegen de dwalingen en afval van deze dagen; welke getuige voor de zuiverheid der leer; welke getuige om op de tekenen der tijden te wijzen?... Kan uw hart de gedachte verdragen dat deze stem, die voor de laatste 20 jaar getuigenis gaf, ook zal tot zwijgen gebracht worden? - Ons hart smelt weg bij deze gedachte... (G. XXIII, 19).

Eindelijk moes die tijdskrif gestaak word. Ds. Du Toit skrijwe in 1904 :

"Het valt ons zwaar dit afscheidswoord neer te schrijven. Edoch het kan niet anders. De Paarlse Druipers Maatschappij is in likwidatie en weldra worden alle publikasies gestaakt, en moeten wij de pen neerleggen als hoofdredakteur van de "Patriot", gedurende 28 jaren, van de "Getuige" gedurende 26 jaren en van "Ons Klijntji", gedurende 9 jaren. Heel deze zaak is door ons opgebouwd met grote opofferingen; van een klein handpersje en een klein maandbladje tot een komplette Druipers gelijk er weinigen in Z. Afrika bestaan. Ons werk van een leeftijd wordt hiermee nu afgebroken.

"En waarom? Ja, hier moet juist het pijnlijk antwoord ons uit de pen: omdat wij in de laatste jaren geen genoegzame ondersteuning vonden en de bezigheid dus niet betaalt. En vanwaar dan dit gebrek aan ondersteuning? Omdat de meerderheid van ons Afrikaander volk ons de rug heeft toegekeerd...

"Voor hen die ons verlieten en vervolgden hebben wij geen woord van verwijt. Wij oordelen niemand. Die ons allen oordeelt is de Heere. Wij nemen afscheid met een rein geweten, en wat onszelwe betreft met verootmoeiding dat wij geen beter gebruik hebben gemaakt van de gelegenheden in onze handen gesteld. Maar het zaad is gezaaid; in zwakheid maar oprechtheid; nu wachten wij op de grote oogstdag.

"Of we dan de pen niet weder zullen opnemen?

Dat is de Heere alleen bekend. En toch kunnen we ons niet verzoenen met de gedachte geheel buiten gemeenschap te zijn met degenen die door zulke innige banden der genade en des geloofs aan ons verbonden zijn. Temeer is zulk een afbreken van alle gemeenschap ons ondragelijk in de tijd waarin wij nu leven, daar er dan zover wij weten geen getuigenis voor de Gereformeerde beginselen, en tegen de dwalingen en in verband daarmee geen aanwijzing van de tekenen der tijden blijft bestaan. Wat wij ons dus voorstellen te doen om in gemeenschap te blijven met het verstrooide overblijfsel dat naar de verkiezing is, is de uitgave van een Maandblad onder de titel van *Stemmen des Tijds*, als opvolger van *Patriot* en *Getuige* beiden, het doel en de strekking van die beiden verenigende, en 32 bladzijden beslaande: 16 bladzijden als voortzetting van het werk door de *Patriot* begonnen "fer Moedertaal en Faderland," en daarin vooral te geven een "Kroniek," behelzende een overzicht van wat in de verlopen maand voorviel op het grote wereldtoneel zowel als in ons land, en meer bepaald voor de taal in elk nommer een voortzetting van een gedeelte der Afrikaanse Bijbelvertaling, welke wij daarmee in ernst hopen te hervatten.

"Willen en kunnen onze vrienden ons daarin genoegzaam ondersteunen, zodat de noodzakelijke kosten voor de uitgave van zulk een Maandblad gevonden kunnen worden (meer verlangen we niet; we vragen geen betaling voor ons werk; het is een liefdedienst), dan en dan alleen kunnen we aan onze wens voldoen. - Is er geen genoegzame ondersteuning, dan moeten wij onze vrienden hierbij een "vaarwel" toeroepen, zonder een "tot wederzien" er bij te voegen." (G. XXVI.195.)

"DE STEMMEN DES TIJDS."

So het Ds. Du Toit geskrywe in Oktober, 1904 en in Januarie 1905, het inderdaad die eerste no. van die "Stemmen des Tijds" verskijn. Die eerste stuk daarvan is getitel: "Wederziens". Bo-aan staan die teks: Gij moet wederom profeteren (Op. 10:11).

Die ondersteuning was gering maar voldoende. Ds. Du Toit skrywe:—

"Het antwoord is: we hebben geen 7000 gevonden als er in Elia's dagen overgebleven waren; maar toch een Gideons legerke van 300. "Zijn er dan geen 7000 meer overgebleven die de knie voor de Baäl niet gebogen hebben?" Dus vroeg en vraagt menige broeder. Zo vroegen ook wij. En het antwoord was: de 7000 waren in Elia's dagen

stil en verborgen, zó verborgen dat de profeet meende alleen overgebleven te zijn; maar het Gideons legerke van 300 waren helden die zich niet ontzagen met ontbloten zwaarde te velde te trékken tegen de heirlegers van de Midianieten die als het zand der zee ontelbaar waren. Dus zijn er ook nu nog wel 7000 stillen in den lande verborgen; maar het Gideons legerke is ons ge-noeg." (St. I 2.)

Aangaande die politiek sê Ds. Du Toit, dat hij die nie heeltemaal sal opgee nie. Wel weet hij, dat die politiek sijn werk baing benadeel het, en wêl wil hij sig in partijkwessies nie meer meng nie (want hij kan tog met g'n een partij saamgaan nie), maar hij sal 'n *Kroniek* skrijwe met die nodige aanmerkings, opdat sijn lesers ook in die opsig 'n wegwijsers sal hê. (St. I. 3).

Die "Stemmen" het Ds. Du Toit tot bij sijn dood blij redigeer. Sijn siekbed was maandelang meteen sijn redaksiestoel, vanwaar hij sijn stukke sit en dikteer het. Sels het die tijdskrif nog geruime tijd na sijn dood blij bestaan om nagelate stukke van die redakteur op te neem en als band tussen die verspreide geloofsgenote te dien. Bij die vereniging van die Kruiskerke met die Geref. Kerk van S. A. werd die uitgawe gestaak.

Die "Getuige" en "Stemmen" was die vernaamste wapens, waarmee Ds. Du Toit gestrij het vir die geloof, wat eenmaal aan die heilige werd oorgelewer. Daarbij werd egter die uitgaaf van kleine boekies (bro-sjures) nie nagelaat nie. Ons gaan nou van die stryd nader kennis neem en wijs vereers op Ds. Du Toit s'n *werksaamheid in verband met die verskiñning van sektewese en ketterij in ons land*. Altijd was hij klaar om al wat dwaalleer is so maar bij die eerste openbaarwording aan te pak. Inderdaad was hij 'n *wagter* op Sions muur.

GELOOFSGENESING.

In 1884 het Ds. Du Toit opgetree teën mnr. Hazenberg, die apostel van geloofsgenesing, wat ook Suid Afrika besoek en heelwat roering veroorsaak het. In sijn boekie "Geloofsgenesing" (bl. 4) skrijf mnr. Hazenberg dit :—

"Vr. Moet men dan geen middelen gebruiken?

"Antw. Geen middelen dan zulke, die door God zelf verordend zijn, en het van God verordend middel in krankheid is geloofsgebed."

Maar hoe gedaan in gevalle van sieke, wat Christus als hul Saligmaker nie ken nie? Mnr. Hazenberg weet raad deurdat hij *hulpmiddelaars* ken! Die uit-

drukking vind Ds. Du Toit verskrikkelik, 'n "lastering" selfs. Mnr. Hazenberg sê dan ook werklik: "God nu, naar zijn grote barmhartigheid, kan hier en daar personen verwekken, die *als hulpmiddelaars* tussen Hem en hen (de vreesachtigen) kunnen staan, om zijn bijstand in hun belang, zelfs ten aanzien van lichamelijke genezing, te erlangen. Voor dergelijk doel schijnt de Heer ook mij bestemd te hebben."

Verder: "Bovendien heeft men op te merken, dat zij die *dergelijke invloed bij God in het gebed hebben*, personen zijn die geen geregeld salaris ontvangen, maar enkel door middel van vrijwillige gaven hun tijdelik bestaan vinden. Dit was het geval met de profeten onder het O. T., *die grote invloed bij God uitoefenden voor de mensen*", enz.

— Dat Ds. Du Toit s'n hele siel teën sulke en meer dergelijke beweringe in verset gekom het, is lig te verstaan. In die "Getuige" het hij dadelik stukke geplaas oor die "*Gave der Gezondmakingen*". Later is dit apart afgedruk in 'n boekie van 25 bls. Die inhoud daarvan vat Ds. Du Toit self saam onder die volgende punte in die "Stemmen" van 1907 :—

"1. De Bijbelse Geloofsgenezing door de kracht Gods hebben alle 2 kenmerken; want God geneest goddelik: de genezingen waren 1) *ogenblikkelik en 2) volkomen*: en de hedendaagse geloofsgenezingen hebben deze kenmerken niet.

2. Dergelike genezingen als hier verricht vonden en vinden menigvuldig plaats in de Roomse Kerk en door magiese heemeesters in alle eeuwen. Men leze slechts *Zola's Lourdes*, en men zal zien hoe het beeld van Moeder Maria aldaar jaarliks duizenden geneest, die lijden aan kwalen ongeneselik verklaard door de dokters.

3. Omdat de buitengewone gaven des H. Geestes, zoals de gaven van gezondmakingen, slechts geschonken werden tot stichting van de kerk van Christus en toen ophielden, volgens I Cor. 13: 13 en verband.

4. Omdat Christus en de Apostelen ons niet voorspelden dat er *ware*, maar wel dat er *valse* wonderdoeners in de laatste dagen zullen opstaan en verleiden.

5. Omdat de Bijbel het gebruik van middelen niet verbiedt, maar verleer begunstigt" (St. 1907, no. 6 bl. 10).

Terwijl ons die leser naar die boekie self verwijs, haal ons nog net aan wat Ds. Du Toit sê omtrent Jak. 5: 14, 15, die teks wat geloofsgenesers so graag gebruik :

"Dat onze geloofsgenezer de zalving van kranken door de ouderlingen der gemeente (Jak. 5: 14, 15) vereenzelvigt met "de gaven der gezondmakingen," aldus verwarrende de recds geordende toestand van de gemeente met de speciale gaven om de

gemeente te stichten; dat hij, hoewel zich op deze tekst beroepende, als voornaamste grond voor zijn stelsel, toch zowel de *ouderlingen* als de *olie* in de praktijk wegcijfert, waar zulks in zijn kraam te pas komt,—zal wel niemand bevreemden, die reeds met ons kennis genomen heeft van 's mans drieste schriftverdraaiing" (bl. 16.)

AFSKAFFING.

Na mnr. Hazenberg moet ons noem mnr. Theo Schreiner, "Hoog-waardige Hoofd-Tempelier van de Hoge Loge van Midden-Zuid-Afrika." Met hom het Ds. Du Toit 'n openbare disputasie gehou. Oor die kwessie van matigheid en afskaffing werd gedebatteer.

Ons moet daarop wijs, dat Ds. Du Toit reeds te vore 'n boekie uitgegee het, getitel: *De Vrucht des Wijnstoks en haar Gebruik volgens de Schriften*. Die boekie, wat heelwat sensasie verwek het, werd in twee dae tijd geskrewe. Tog is die inhoud degelik en, wat die kwessie aangaat, afdoende. Dat die boekie opspraak verwek het kan 'n mens verstaan. Die afskaffings-beweging was in volle gang. Selfs was dit 'n brandende kwessie of gegiste wijn ook nie van die Avondmaal moes geweerd word nie. Allerwege het die beweging sig laat geld in kerk en skool.

Kenmerkend is al dadelik die woord van inleiding, wat ons hier oorneem:

"Toen ik in Augustus 1885, juist op besoek aan de Paarl zijde, op verzoek van de Direkte van de Paarl Berg Wijnmaatschappij een woord tot de Aandeelhouders van die Maatschappij richtte over de beste wijze om een markt voor onze Kaapse wijnen te vinden in Europa, bezigde ik ongeveer de volgende woorden tot inleiding, welke ik meteen als inleiding tot dit boekse meen te mogen gebruikten:—

"Mannen Broeders!—Het zal wel niet nodig zijn verschooning te vragen, dat ik in een vergadering van wijnbouwers sta om een woord in het belang van de wijnhandel te spreken. Of kan er ook iemand onder u zijn die meent dat mijn ambt als leeraar mij dat beletten zou, omdat zovele broeders in de bediening het gebruik van wijn ontraden, zo al niet veroordelen?

"Omgekeerd, ik zou mijzelven, mijn voorgeslacht, mijn opleiding en mijn ambt moeten verloochenen, zo ik mij schaamde een woord te spreken in het belang van zulk een eerlike nering als de wijnbouw, waar de gelegenheid zich niet slechts aanbiedt maar waar de nood het elkeen ten plicht maakt het zijne bij te dragen tot verbetering van de gedrukte toestand.

"Immers, ik self was wijnbouwer tot mijn negentiende jaar, en toen ik de wijnstok bearbeidde en wijn bereidde, meende ik steeds een eerlik beroep uit te oefenen, en dat meen ik nog. Ja, ik blijf Gods Voorzienigheid dankbaar, die mij in zulk een levenskring heeft geplaatst in mijn jeugd.

“Dan, mijn vader en grootvader en verder voorgeslacht waren wijnbouwers, en ik weet niet beter dan dat zij cerbare, vrome mannen waren. Nog altoos eer ik hun nagedachtenis, en dank mijn God dat Hij mij uit zulk een geslacht deed geboren worden.

“Ja, men spreekt tegenwoordig veel van de Hugenoten-vaderen. Men wil een Gedenkfeest vieren, een Gedenkteken oprichten. Maar dan vergete men vooral niet bij dat feest aan het belang van de wijnbouw te denken, bijv. door de oprichting van een wijnbouwschool, en rondom het Gedenkteken een wijn rank te slingeren. Want die vrome Hugenoten moesten veel, zeer veel nalaten bij hun vlucht uit Frankrijk. Maar twee dingen hebben ze niet nagelaten : die waren hun te dierbaar. Zij namen onder de ene arm de *Bijbel* en onder de andere arm de *wijnstok*.....”

“Verder, de kerk waarin ik gedoopt ben en belijdenis gedaan heb is gebouwd door geld van de wijnboer, eerlik verdiend. De predikant die mij de genademiddelen toediende van der jeugd af aan, werd bezoldigd met geld in de wijnbouw verdiend. De kweekschool waarin ik studeerde is gebouwd, de Professoren werden bezoldigd, grotendeels uit geld van de vrucht des wijnstoks verkregen. Ja, wat oneindig meer zegt dan dit alles, juist die grote Meester wiens discipel ik ben, heeft al zijn gezanten bevolen, de drinkbeker aan alle zijn navolgers toe te reiken, met het gebod : Drinkt allen daarvan !”

Die geskrif begin al dadelik met hierdie sin : “Het krachtigst argument teen die afschaffingsdrijverij van onze tijd is en blijft : het geheiligd gebruik van Brood en Wijn in de H. Schrift ons voorgeschreven.” Ds. Du Toit wijs dan aan hoe dat die natuur onder die vloek is en daarom Brood en Wijn alleen deur “verbrijzeling en wedergeboorte heen” bruikbaar kan gemaak word vir Gods doel. Die brood moet gemaal, die wijn gepers word. “Ongegiste wijn, so besluit hij, is dus onwedergeboren wijn, en wel goed voor onwedergeborenen, maar niet voor die geheiligde voeding van die wedergeborenen kinderen Gods.”

Die Avondmaalskwessie is verder aanleiding tot die volgende kernagtige uitspraak (bl. 10) :—

“ Een bede en verzuchting kunnen we hier echter niet inhouden. Dat elk gelovig hart die bede overneme :—

Mocht onze trouwe Bondsgod verhoeden, dat altans in ons land en in onze Kerk die tafel des Heeren ontheiligd worde met ongegiste druivenstroop!

En waarom is die bede ons so ernst? Wij hebben reeds gezien, waarom die Heere juist brood en wijn voor die geheiligd verbondsgebruik heeft gekozen : zij zijn gaven van die natuur ja, maar die als deur verbrijzeling en vernieuwing henen geheiligd zijn tot gebruik. Die gisting van die most is juist die wezensverandering, die vernieuwing of wedergeboorte van die

wijn, waar het druivensap van al het onzuivere wordt gereinigd En wil men nu al niet slechts bij de zondaar een oppervlakkige *bekering* stellen in plaats van de *wedergeboorte* of vernieuwing van de gehele mens, maar ook bij de Bondszegelen een weinig gekookte (bekeerde) most invoeren in plaats van gegiste, vernieuwde, wedergeboren wijn!? Och, dat God, deze ontheiliging van de bondsdis genadiglijk verhoede!"

Verder gaan ons op die saak nie in nie. Die boekie is nog verkrijgbaar en kan deur iedereen geraadpleeg word. Alleen vermeld ons nog hierdie voorval, wat daarin opgeteken staan (bl. 7):—

"Tijdens de Synode zaten we ergens met enige predikanten en ouderlingen aan een vriendenmaal. Eén van de predikanten was afschaffer, een van degenen die zover ging om een soort van druivenstroop of kookwijn te willen invoeren bij het Avondmaal, waartoe echter zijn kerkeraad en gemeente nog te rechtzinnig en bijbelsgezind waren.

Gemelde predikant, als echte tempelier, maakte bezwaar de wijn aan zijn mede-disgenoten over te reiken—want goede tempelieren mogen geen wijn aanbieden.

Ik vroeg gemelde predikant: hoe hij het ondertekenen van zodanige verbintenis overeenbracht met zijn ambt als leeraar, dat hem gebood de beker aan de gemeenteleden aan te bieden met het bevel: "Drinkt allen daaruit"?

En ja, daar kwam die uitvlucht: Ja, maar dat was ook ongegiste, niet bedwelmende wijn.

Aan een vriendenmaal kan men natuurlik niet te ernstig disputeren. Toch veroorloofden we ons de opmerking: zeer verbaasd te zijn zo iets van een predikant te vernemen; en vroegen verlof twee vragen daarbij te voegen.

1) Waarom toch de oude lederen zakken bersten zo men er nieuwe wijn in doet, indien niet ten gevolge van de gisting?

2) Waarom de perskuipen overlopen van most, indien niet veroorzaakt door de gisting?

Voor die gelegenheid waren deze twee vragen genoeg."

Die "Vrucht des Wijnstoks" het teënspraak uitgelok en wel van die kant van Ds. E. Z. J. de Beer, toen predikant van Groenpunt. Zijn "*Brieven aan mijn Landgenoten over de onthouding van sterke dranken*", is nie sonder talent geskrewe nie. 'Dis bepaald 'n interessante boekie.

Sover die skrijwer hiervan weet, het Ds. Du Toit daar nie op geantwoord nie. Wel is nog Ds. Du Toit s'n eksemplaar voorhande, waarin strepies gemaak en 'n skets van beantwoording deur ons gevonde is. Waarom dit egter bij die skets geblij het, kan ons nie sê nie. Misskien omdat die meeste punte in die disputasie met mnr. Schreiner besproke werd.

En so kom ons dan tot die "openbare disputasie", wat gehou werd in die Stadsaal te Pretoria op die awende van 27—29 Julie, 1886 onder voorsitterskap van Ds. H. S. Bosman. Veel hoef ons daaromtrent hier nie te sê nie. Die hele samespreking, gerapporteerd deur mnr. J. R. Joubert, en gekorrigeerd deur die twee woordvoerders, is nog in druk verkrijgbaar, en dit is die moeite dubbel wêrd om die geskrif te raadpleeg. Alleen word hier oorgeneem wat die "Graaff-Reinetter" destijds van die disputasie gesê het. Die leser sal sien, dat dit als 'n onpartijdige getuigenis kan aangeneem word. Ons skrijf oor uit die "Patriot" van 26 Nov. 1886 :—

"De strijd heeft twee avonden geduurd, en het resultaat was ongetwijfeld ten faveure van Ds. du Toit. Had de heer Schreiner zich alleen bepaald bij de Christelike beginselen van zelfverloochening, die onthouding ook van geoorloofde dingen eisen, in het belang van de naaste, of gewezen op de zwakheid van velen, waardoor een matig gebruik gevaarlijk wordt, of op de goede diensten aan maatschappij, huisgezin en godsdienst door de afschaffing bewezen, dan zou hij veel roemrijker uit het strijdperk te voorschijn zijn gekomen, doch hij trachtte aan te tonen dat alle gebruik van wijn en drank zondig en schadelijk is, en redeneerde op zodanige gronden, als wel voor onkundigen van veel kracht schijnen, maar die de proef van de kritiek, waaraan Ds. du Toit ze onderwierp, niet konden doorstaan. Hij trachtte ook wel uit de Hebreeuwse tekst het bestaan van gegiste en ongegiste wijn aan te tonen, maar vond in Ds. du Toit zijn meester. Voorstanders, als wij zelve zijn van de zaak der afschaffing, en erkennende gelijk wij doen, dat de Goede Tempeliers veel maatschappelijk en zedelijk goed hebben gedaan, kunnen wij niet onze instemming, betuigen met redeneringen, die op een verkeerde grondslag rusten, of zeggen dat de Schrift het gebruik van wijn en drank totaal verbiedt. Het is alleen het misbruik dat veroordeeld wordt, en niet het matig gebruik."

DIE SABBATTARIERS.

Na mnre. Hazenberg en Schreiner het Ds. Du Toit die strijd aangebind met mnr. D. G. J. Scholtz oor die leerstukke van die Sabbattariërs. In die opsig van disputasies was Ds. Du Toit 'n egte seun van die grote Hervormers; want, soos ons weet, was die godsdien-

gesprekke in die oue tijd 'n verneme middel om die waarheid te laat segevier.

Die skrijwer hiervan herinner hom nog goed hoeveel belang gestel werd in die samespreking en hoe hij met mede-leerlinge van die Gedenkskool driemaal uit Daljosaphat te voet gestap het om daarbij teënwoordig te wees. Die ruime Zions Kerk aan die Paarl was al drie aande (29—31 Augustus 1892) geheel gevuld. Die voorsitter was die eerw. J. P. J. Dempers, leeraar van die Zions Gemeente.

Natuurlik kan ons hier selfs g'n oorsig van die debat gee nie. Dis gerapporteer en in boekvorm verkrijgbaar gestel. Die tweede druk daarvan is ook al uitverkoop—wel 'n bewijs dat daar veel navraag naar was. Sommige predikante versprei dit bij dosijne in hul gemeentes. Ook in hierdie opsig het Ds. Du Toit dus 'n goeie werk vir sijn volk gedaan.

Van een voorvalletjie, wat gedurende die disputasie nogal ontroering veroorsaak het, wil ons nog net melding maak. Mnr. Scholtz het met die bekende storie kom aandra, dat die paus die sabbat naar Sondag verplaas het. Dit werd deur Ds. Du Toit weerleg. Later egter het Ds. S. Malherbe, wat ook teënwoordig was, daarop teruggekom. In die rapport staan op bl. 39 dit :—

Ds. S. Malherbe : Mijnheer Scholtz, Ds. du Toit heeft de uitdaging van de Paus aangenomen; zou u kunnen zeggen wanneer dat de Paus de eerste in de plaats van de zevende dag gesteld heeft en door welke Paus is zulks gedaan?

De heer Scholtz : Ik kan u een klein boekje laten krijgen waarin alles staat. Ik heb het nu niet hier.

Ds. S. J. du Toit : Wij kunnen die uitdaging van de Paus in de Voorrede van 't gedrukt Rapport der Disputatie plaatsen, met mijn antwoord daarop.

De heer Wessels levert een gedrukte Circulaire in aan de Voorzitter en deze geeft het aan Ds. S. J. du Toit.

Ds. S. J. du Toit : is dit nu de uitdaging van de Paus waarin hij £200 uitlooft voor de man die hem aanwijst dat hij niet de eerste dag gesteld heeft in plaats van de zevende dag der week? Waar is het zegel van de Paus als bewijs van echtheid?

De heer Wessels : Vader Enwright, de vertegenwoordiger van de Paus in Amerika, heeft die uitdaging gedaan.

Ds. S. J. du Toit : Neem dan dit papier terug; daar wil ik niets mede te doen hebben! De Paus

ken ik, maar Vader Enwright ken ik niet en die is ook niet genoemd."

Die deugelikheid van Ds. Du Toit s'n saak, maar ook sijn biesondere vlugheid als debater het hom, naar algemeen geoordeel werd, ook hier die oorwinning besorg.

GERT BEUKES.

Op sijn herderlike kwartaalsreise (waaroor later) het Ds. Du Toit in 1905 kennis gemaak met 'n sekte in Standerton en Ermelo onder leiding van mnr. Gert Beukes. Mnr. Beukes, wat daar nog al opgang gemaak het, was bereid om met Ds. Du Toit te disputeer. Die disputasie werd gehou te Standerton op 11 en 13 November, in die huis van mnr. Laurens, 'n volgeling van Beukes. In beide gevalle was die belangstelling so groot, dat baing g'n plek kon krij nie en buite moes blij staan. Die samespreking is uitvoerig gerapporteer in die "Stemmen" van 1905, no. 12 bl. 6 v.v. Verder werd op die saak teruggekóm in die "Stemmen" van 1906 no. 4 bl. 11 v.v. en no. 5 bl. 7. Eiënaardig so'n Boere-sekte! Ons gee hier net die resultaat waartoe Ds. Du Toit gekóm het:—

"We kunnen ten slotte nogeens getuigen dat de ganse samespreking plaats had in christelike, vriendschappelijke geest. Bij de samespreking is echter duidelik gebleken, dat de heer Beukes en sijn volgelingen *verwerpen* :

1) de Bijbel, zover die niet met hun geestesopenbaring overeenstemt ;

2) niet slechts de Kerkgenootschappen, maar ook de gemeente van Christus onder ouderlingen en diakenen ;

3) het gebruik van de Sakramenten ;

4) de openbare eredienst :

5) de huisgodsdienst, tafelgebeden, enz.

Daartegenover geloven zij slechts aan de geestesopenbaring van de heer Beukes en van henzelfen (vooral door dromen) als verklaard door de heer Beukes, die zij als hun "voorganger" onbepaald volgen. Zover wij getuigenis hebben is hun wandel onberispelik ; maar veroordelen en verwerpen zij alles en allen die op godsdienstig gebied niet met hen meegaan. Zover wij konden zien zijn hun grondwalingen :

1) dat zij hun geestesopenbaringen niet toetsen aan Gods Woord, maar dat Woord verwrigen naar hun openbaring ; en

2) dat zij niet de gebreken in de Kerk willen hervormen overeenkomstig Gods Woord, maar alles verwerpen dat naar hun mening misbruikt is."

DIE APOSTOLIESE BROEDERS.

Al enige tijd lang maak hierdie beweging heelwat opgang, ook in onse Afrikaanse gemeentes. Van-

daar dat Ds. Du Toit ook hier als kampvegter vir die oue en beproefde waarheid opgetree het.

In April, 1909 het hij te Middelburg, Transvaal, twee onderlinge bijeenkomste met Apostolies-gesinde broeders gehou. 'n Uitvoerig verslag daarvan vind die leser in die "Stemmen" van 1909 (no. 5 bl. 23 v.v.). Daarna het gevolg 'n openbare disputasie te Somerset Oos op 23 Februarie, 1910, tussen Ds. Du Toit en mnr. S. Hulley. Uitvoerig rapport hiervan is afgedruk in die "Stemmen" van 1910 (no. 4 bl. 16 v.v.). Eindelik het nog plaasgevind 'n disputasie, ook te Somerset Oos, op 16 Junie, 1910, en wel tussen Ds. Du Toit aan die een kant en mnre. Lake en Van de Wall aan die ander kant. Hierdie disputasie, eers in die "Stemmen" afgedruk nadat Ds. Du Toit reeds oorlede was, is daarna in boekvorm verkrijgbaar gestel.

Net soos in die geval van mnre. Schreiner en Scholtz had Ds. Du Toit ook nou weer moeite met sijn teënpartij, deurdat hul vir hulle nie gehou het aan die vooraf vasgestelde ooreenkoms nie, wat betref die publikasie van die verslag, na korreksie deur die woordvoerders. In die geval van die Apostoliese Broeders werd selfs hulle gedeelte van die reeds versonde perskopie weer opgevraag. Die stukke van Mnr. Lake werd ewewel gepubliseer in die "Comforter and Messenger of Hope", orgaan van die Apost. Broeders. Daaruit het Ds. Du Toit 'n resumé laat maak, sodat die disputasie wel nie volledig is nie, maar tog uitstekend aan die voorgestelde doel beantwoord, n.l. bestrijding van die "Apostoliese" dwaalgevoele. Die boekie word dan ook baie gelees, veral nou dit deur die "Kerkbode" so gunstig aanbevole is.

Ook hier is dit ondoenlik 'n oorsig te gee van wat verhandeld werd. Alleen kan ons hier die "Slotsom" opneem. Dis als volg :—

"1) Hun *oorsprong* komt (om 't minst te zeggen) ons heel verdacht voor. Christus heeft door de H. Geest en door zijn Apostelen slechts één vereniging gesticht, d.i. zijn *gemeente*. Die moge vertakt en in menig opzicht ontaard zijn, toch gingen Luther en Calvijn geen nieuwe Kerk stichten maar *hervormden* die Kerk, brachten haar terug tot de dagen van de stichting door de Apostelen onder leiding des Geestes. Maar de geloofsbrieven der "Zending van 't Apostolies Geloof" zijn ver van bevredigend.

2) Eveneens is de *naam Apostolies* zeer dubieus. Vanwaar deze naam? Dat is ons niet verklaard. Die naam is nooit door 'n enkele kerk aangenomen dan door de "Eéne Heilige Katho-

lieke *Apostoliese* Kerk," die verskosen en verdwenen is met de 12 nuwe Apostelen, terwyl Paulus nadruklik verklaart dat zij "de laatste Apostelen zijn," 1 Cor. 4: 9; en alle Apostelen door Christus self geroepen zijn, tot Paulus (Hand. 9) en niet door de H. Geest. De oorsprong en betekenis van deze naam is ons niet verklaard; schriftmatig is zij zeker niet.

3) De Apostoliesen beroepen zich op 'n nuwe uitstorting des H. Geestes 4 jaren geleden in Azusastraat, Los Angeles, Californië, N.A., in strijd met de Bijbelleer en Kerkleer van de ganse Kerk van alle eeuen.

4) Zij maken aanspraak op ontvangst van alle buitengewone Geestesgaven met de Geestesdoop, terwyl de Bijbel en Kerkgeschiedenis ons leren dat deze gaven ophouden of teruggetrokken worden wanneer zij niet langer vereist worden tot bewaring en instandhouding der gemeente.

5) Zij leren dat het spreken in talen *het* onfeilbaar kenmerk is van het ontvangen van de Geest welke gelijkstaat met de Geestesdoop (o.a. Pentecostal Testimony, No. 2, bl. 3—5). Daarmee verwerpen zij de ganse Christenkerk van alle eeuen en meteen alle Kerkvaders, Martelaren, Hervormers, enz.

6) Zij achten dat het ontvangen van de Geest samengaat met de Geestesdoop en dat dus bekering, geloof, rechtvaardigmaking, wedergeboorte, heiligmaking door Christus direkt in de mens gewerkt worden zonder die Geest (o.a. Pentec. Testimony, No. 4, bl. 10—13), terwyl de Schrift ons leert dat al deze door de Geest in ons gewerkt worden (o.a. Joh. 3: 3—8; Tit. 3: 5; 1 Cor. 6: 11; Rom. 15: 16; 1 Petr. 1: 2; 2 Thess. 2: 13).

7) Zij hebben geen gemeenten of Kerkeraden, terwyl de H. Geest door de Apostelen overal de gelovigen tot gemeenten met Kerkeraden stichtten.

8) Zij hebben geen geloofsbelijdenis, ja verklaren zich tegen belijdenisschriften, terwyl de Apostelen onder leiding des H. Geestes van den beginne nadruk legden op de *leer en belijdenis* (o.a. Hand. 2: 42; Rom. 16: 17; 1 Tim. 4: 6; 6: 1, 3; Tit. 1: 9; 2: 1, 7; 2 Joh. vs. 9. 10).

9) In de openbaring der buitengewone geestesgaven stellen zij de talen het hoogst en de profetie het laagst in strijd met de Schrift.

10) Hun geestverrukking bij 't spreken in talen en profetieren is in strijd met de Schrift.

11) Hun voorgewende geloofsgenezingen dragen niet de 2 hoofdenmerken der Godlike genezingen van de Schrift, namelijk dat zij *ogenblikkelyk* en *volkomen* zijn.

12) Met hun verwerpen van Kinderdoop en Besprenging wiken zij af van de Bijbelleer en Kerkleer en praktijk van alle eeuen.

Laat ons nog byvoeg dat Ds. Du Toit sig besonder daarop toegelê het om hierdie dwaling te bestrij. Sorgvuldig het hij sijn gedeelte van die disputasie vir die pers bewerk. Dan het hij ook reeds vroër in die "Stemmen" (1909 no. 8 en 9) uitvoerig die "Leringen en Werken" van die Broeders "onder-

zocht en aan Gods Woord getoetst", terwijl hij sekere onderdele, soos wederdoop, onderdompeling en geloofs-genesing, telkens in afsonderlike stukke bespreek het.

ANDERE DWALINGE.

In die "Getuige" en "Stemmen," werd allerlei ander dwalings bestrede, bijv. die "Leger des Heils" in vier stukke (*G.* xv bl. 192, 247, 266, 278); die Plymouth Brethern (Darbisten) in drie stukke (*St.* I no. 5 bl. 14, no. 8 bl. 8, no. 9 bl. 16); Mrs. Eddy in een stuk (*St.* III no. 7 bl. 1), en die Pinkster-Opwekkinge in een stuk (*St.* III no. 12 bl. 8).

Inderdaad het dus Ds. Du Toit die basuin geblaas om te waarskuw teën die gevaar wat van buite kom.

Maar hij het ook sijn stem laat hoor *teën wat verkeerd was in eie kring*. Van hierdie arbeid moet ons nou 'n kort oorsig gee.

OPWEKKINGE EN SPESIALE DIENSTE.

Reeds in sijn jeug had Ds. Du Toit beswaar teën Opwekkinge. Na wat daaromtrent reeds meegedeel is, gee ons nog hierdie stukkie, geskrewe deur Ds. Du Toit naar aanleiding van die Opwekkinge in Wallis onder Evan Roberts :—

"Hetgeen tans gebeurt in Wallis herinnert ons aan de eerste opwekkingsbeweging in Zuid Afrika uit onze kinderjaren, bijna een halve eeuw geleden. Toen gingen ook hier bijna alle rechtzinnige leeraren daarin samen, behalve wijlen Ds. Van Velden, van Ladismith, en wijlen Ds. A. du Toit, van Wellington, welke van het begin af daarin niet wilden meedoen, maar integendeel openlik daartegen waarschuwden, eerstgenoemde door de drukpers in sijn (naamloos verschenen) vlugschrift. "Oude of Nieuwe Paden?" en laatstgenoemde van de kansel. Zelfs de streng gereformeerde wijlen Ds. Van der Lingen ging aanvankelik met de opwekking mee, haar leidende in de Paarlse gemeente. Doch toen te Worcester het tweede stadium begon, van gelyktijdig hardop samen bidden, flauw-vallen, en dergelyke ongeregheden, en deze opwindingen zich ook binnen sijn gemeente begonnen te openbaren, bij name te Klein Drakenstein, heeft hij daartegen ten ernstigste gewaarschuwd, o.a. met heenwijzing op 1 Cor. 14, en aandringende dat alles "met orde moest geschieden." Het gelukte hem dan ook aan die verwarringen een einde te maken." (*St.* I no. 5, bl. 7).

Ook teën die Spesiale Dienste het Ds. Du Toit vroegtijdig opgetree. In die "Getuige", van 1882 vind ons 'n preek daaroor, op grond van Mat. 13:5, 6, 20, 21, waarin aangetoon word dat die Spesiale Evangelieprediking groot ooreenkoms het met die saad op die steenrots gesaai, bepaaldelik wat sijn oorsprong, ontwikkeling en end betref.

Herhaaldelik het Ds. Du Toit daarteën gewaar-skuw en sijn getuigenis was steeds dieselfde. Van-daar dat ons korthedshalwe kan volstaan met hier-die opsomming:—

Wij hebben meermalen onze bezwaren tegen dergelike opwekkingen kenbaar gemaakt. Doch daar we van meer zijden gevraagd worden om voorlichting willen wij nogeens kortelik ons standpunt in dezen verklaren. Wij voor ons gevoelen geen vrijheid aan zulke bewegingen deel te nemen; doch wij willen ze ook niet onbepaald veroordelen. Zolang men daarbij nog de verzoeningsdood van Christus als enig heilsmiddel verkondigt verblijden wij ons veeleer met Paulus in dit feit (Fil. 1:15—18) en zien wij daarin een teken des tijds (Mat. 20:8—10; 24:14; Op. 14:6, 7). Dit neemt echter niet weg dat wij tegen vele van de praktijken bij deze opwekkingen, ja, tegen haar hoofdstrekking, ernstige bezwaren hebben, welke wij hier kortelik samenvatten: 1) Deze opwekkingen gaan meestal uit van het beginsel dat zij een nieuwe en telkens herhaalde "uitstorting des Heiligen Geestes" zijn; dit nu is in strijd met de Schrift, daar de Geest eens en voor altijd is uitgestort, gelijk meermalen door ons is aangetoond, en is dus feitelik een miskennis van de Geest die eenmaal gegeven is en in de gemeente van Christus woont.—2) Die opwekkingen gaan gepaard met drijfverijen en gevoelsopwindingen, terwijl de inwonende Geest niet met kracht noch door geweld werkt (Zach. 4:6), niet in stormwind of aardbeving of vuur, maar in het suizen van een zachte stilte (1 Kon. 19:11, 12)—3). Die opwekkingen miskennen en leiden tot minachting van de gewone heilsmiddelen door God verordend (Ef. 4:11—13)—4). Die opwekkingen worden door menselike middelen rond gebracht, terwijl de Geest bij de wedergeboorte als de wind blaast waarheen Hij wil (Joh. 3:3—8)—5). Die opwekkingsleringen zijn doorgaans in strijd met Bijbelleer en onze Kerkleer, doordien zij het menselik bekeringswerk in de plaats stellen van de wedergeboorte door de vrijmachtige en onwederstandelike werking van de H. Geest, m. a. w. doordien zij de algemene genade en 's men-

sen vrije wil verheffen tegenover Gods soevereiniteit —6). Die opwekkingsdrijvers miskennen het stil genadewerk Gods bij zijn uitverkorenen en achten alleen diegenen behouden die met hun woelingen meegaan.

-7). Dat tellen van uiterlik bekeerden als behouden is in strijd met de doorgaande bijbelleer.

“Wij raden dus onze lezers met die bewegingen niet mee te gaan, zich daarvan te onthouden; maar ze ook niet te verachten of onbepaald te veroordelen. Laat ons ter zijde staan, ze aan de Schrift toetsen, de boom uit zijn vruchten beoordelen en stil de uitkomst op Gods tijd afwachten”. (*St.* I, no. 10 bl. 12).

Die belangstellende lezer word ook nog naar die volgende plekke verwese: “Getuige” II bl. 17, XII bl. 21, 313. “Stemmen” I no. 2 bl. 3, no. 5 bl. 5, no. 10 bl. 12, IV no. 2 bl. 4, VI no. 6 bl. 4.

BIDURE.

In verband met bowestaande moet melding gemaak word van Ds. Du Toit s'n besware teën die gebrukelike Bidure. Ons gee weer die opsomming van Ds. Du Toit self:—

“a. Openbare Biduren, geregeld gehouden, wekeliks of maandeliks, en waar men bijeenkomt, gelovigen en ongelovigen, enkel om samen te bidden, afgewisseld slechts met het zingen van enkele verzen, en het lezen van enige Schriftafdelingen, gelijk nu veel geschiedt, en wat onze broeder schijnt te bedoelen met ‘geregelde biduren’,—daarvan vinden wij noch in 't Oude, noch in 't Nieuwe Testament enig voorbeeld of voorschrift.

b. Daarentegen wordt en in voorbeeld en in voorschrift, beide onder Oud en Nieuw Verbond, het gebed ons voorgesteld of als behorende bij de openbare eredienst, of als beoefend in de eenzaamheid, bijv. als Izak zich afzonderde in 't veld (*Gen.* 24: 63), of Daniël in zijn huis (*Dan.* 6: 11), en gelijk Christus uitdrukkelik en herhaaldelik voorschrijft, (o.a. *Matth.* 6: 5—6).

c. Wel vinden wij dat de kleine kring van gelovigen zich afzonderde in de opperzaal, gedurende de 10 dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren, “volhardende in het bidden en smeken,” om de H. Geest, (*Hand.* I: 14); doch 1) zulks was enkel voor de gelovigen, en 2) vóór zij de H. Geest ontvingen. Nadat zij de Geest ontvangen hadden, vinden wij in hun onderlinge bijeenkomsten 4 elementen: “Zij waren volhardende 1) in de leer der Apostelen, 2) en in de gemeenschap, 3) en in de breking des broods, 4) en in de gebeden,” (*Hand.* 2: 42, vergelijk I *Cor.* 14).

d. Onze Gereformeerde vaders kenden wel een Bededag, of dag van algemene verootmoediging, van wege nationale rampen, welke echter samenhang met de openbare eredienst op zulk een dag; doch wij vinden bij hen niet de geregelde biduren van tegenwoordig.

e. Zulke biduren schijnen ons dan ook evenmin ooreen te komen met een gezonde praktijk der godzaligheid, als met Gods Woord. Waar toch is een kring van gelovigen, waar men op gezette tyeiden een uur lang achtereen kan bidden? Is zulk gebed niet veelal slechts om de tyd om te maken? Maar *mag* men wel aldus de tyd ommaken met bidden, enkel omdat men toch nu tot gebed samengekomen is en het toch zo pynlik is om stil te zitten? Het waar gebed moet een waarachtige *begeerte* zijn, (o.a. Matth. 21: 22), maar bidt men wel altoos in de biduren uit ware begeerte en innerlike drang des Geestes?

f. Naar onze eigene ondervinding, (en wij zijn met biduren opgegroeid), is er iets *ziekelyks* in die geregelde biduren, die dikwels de geest meer neerdrukken dan opheffen. Daarom bevelen wij steeds aan de biduren te veranderen in onderlinge bijeenkomsten, volgens Gods Woord (onder c), waar de bespreking en behandeling van dat Woord de hoofdzak uitmaakt, en men het gebed slechts beoefent naar behoefte en drang des Geestes." (G. XII bl. 334)

Die dusgenoemde Pinkster-Bidure het Ds. Du Toit s'n goedkeuring ook nie kon wegdra nie. Die volgende Bijbelse gronde werd deur hom daarteën aangevoer en in sijn "Stemmen" uitvoerig blootgeleg:—

"Over Biduren in 't algemeen spreken we steeds het bezwaar uit dat wij ze niet voorgeschreven vinden in Gods Woord en dus volgens ons gereformeerde beginsel er geen deel aan nemen, hoewel we ze niet onbepaald veroordelen als *direkt* teen die Bijbel. Maar de Pinkster-Biduren of 10 daagse Biduren, tussen Hemelvaart en Pinkster, Biduren gehouden, bepaaldelik om te bidden om een uitstorting van de H. Geest, aarzelen we niet te veroordelen als *direkt* in stryd met Gods Woord; want daardoor wordt 1) de gemeente teruggevoerd tot de toestand der discipelen vóór Pinksterfeest en 2) de Geest, eenmaal der gemeente gegeven, en die in haar woort tot Christus' toekoms, miskend. De bewijsgronden hiervoor behoeven we niet te herhalen. Ze zijn volledig gegeven en gestaafd uit Bijbelleer en Kerkleer in een reeks van stukken in de Getuige van 1897 en overgedrukt in een boekdeel onder de titel "De Bedeling des H. Geestes"; en deze bewijsgronden staan tot heden daar als een getuigenis door niemand weerlegd." (St. IV no. 11 bl. 7).

ONDERLINGE BIJEENKOMSTE.

Maar Ds. Du Toit wou nie net afbreek nie. Hij wou ook opbouw. Daarom het hij aanbeveel dat in die plek van Bidure sal gesteld word "Onderlinge Bijeenkomste". Ons lesers weet misskien dat in die re-

formasietijd dergelijke bijeenkomsten, na die openbare saamvergadering van die gemeente, in die Geref. Kerk van Londen werd ingevoerd.

Die naam het Ds. Du Toit ontleen aan Hebr. 10: 25. In 'n artikel, gepubliceerd in die "Getuige" van 1882 (bl. 161) voer hij zijn bewijse aan dat die "Onderlinge Bijeenkomsten" nie onse Openbare Erediens is nie. Die artikel is 'n bewijs, dat Ds. Du Toit grondig op die saak ingegaan het.

In plaas van nader op die grondslac in te gaan, gee ons liewers wat Ds. Du Toit meedeel omtrent die *inrigting* van die "Onderlinge Bijeenkomste" :--

"Natuurlik juist omdat deze onderlinge bijeenkomsten buiten de vastgestelde kerkdiensten bestaan tot onderlinge stichting en opbouwing, daarom ondergaan zij ook wijzigingen naar tijdsomstandigheden en de behoeften van de gemeenten. *Vorm* en *inhoud* blijven echter in hoofdzaak dezelfde: Naar de *vorm* zijn de onderlinge bijeenkomsten beveiligd tegen twee uitersten door twee gezonde regels. De bepaling: "Waar de Geest des Heeren is, daar is *vrijheid*" vrijwaart haar tegen overdreven vormelikeid en gebondenheid aan menselike regels en inzettingen (2 Cor. 3: 17; vergelyk de *vrijheid* in de grondregelen door Paulus gesteld, 1 Cor. 14). Daarentegen de regel: "Laat alle dinge eerlik en *met orde* geschieden" beveiligt haar tegen ongeregeldheden en geestdrijverijen. Naar haar *inhoud* blijft de hoofdzak bij alle onderlinge bijeenkomsten het ondersoeken van Gods *Woord* onder de leiding van Gods *Geest*-*Woord* en *Geest* moeten samengaan. Betrachting van het *Woord* alleen zonder de *Geest* maakt ons tot "schriftgeleerden;" het volgen van de *Geest* met loslating van het *Woord* geeft aanleiding tot geestdrijverij en ketterij en was de bron van vele dwalingen.

Bij het ondersoek van de *Schriften* in de onderlinge bijeenkomsten kan men op tweeërlei wijze te werk gaan. Men kan de *Bijbel*, of gedeelten van de *Bijbel*, in geregelde volgorde lezen. Of men kan zekere *bijbelse leerstukken* behandelen naar verschillende uitspraken van de *Bijbel*. Deze laatste schijnt ons de vruchtbaarste te zijn; doch zeker is in beide gevallen, maar vooral in de laatste, een handleiding of leidraad hoogst-wenselik... Wij hebben besloten in elk nommer een leidraad te geven, eerst het *Kerkjaar* volgende en daarna in de volgorde waarin de leerstellingen van de *Bijbel* door de *Gereformeerde godgeleerden* zijn behandeld, inzonderheid in *Calvijs Instituut*.

Doch vóór we daarmee begiinnen willen we het voorgaande kortelik samenvatten. Men heeft ons meermalen gevraagd *Regelen* op te stellen voor *Onderlinge Bijeenkomsten*. Dat doen we ongaarne om voorgenoemde redenen: zij moetén niet vormelik ingericht zijn naar menselike voorschriften en verordeningen. Wil men echter een leidraad, dan geeven we daartoe de volgende *grondbeginselen* aan:—

1. Het aantal dergenen die saamenkomen behoeft niet groot te zijn. Jezus stelt als minste getal 2 of 3. Maar zij moeten kinderen Gods zijn die daarin voorgaan; hoewel deze anderen als toehoorders kunnen medenemen. Wij menen dat zusters ook kunnen deelnemen aan zulke onderlinge bijeenkomsten (Hand. I: 14).

2. Daartoe is geen bepaalde tijd in de Schrift vastgesteld. Ons schijnt de beste bepaling ééns per week, en dan liefst Zondag namiddag of avond.

3. Wat de inrichting betreft blijve men slechts tussen de twee grenzen door Gods Woord gesteld: enerzijds "Waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid": en anderzijds "Laat alle dingen eerlik en met orde geschieden." Maar juist voor die goede orde zouden we aan de hand geven:—

a) Bepaal u tot één uur en wees zo geregeld mogelijk in het beginnen en eindigen op de bepaalde tijd.

b) Kies één of meer voorgangers, die van God de gaven daartoe hebben ontvangen; waar er meer dan één voorganger is nemen zij de leiding bij beurten waar.

c) Begin en eindig elke saamenkomst met zingen en gebed; doch geef daarin vrijheid aan allen die deelnemen om een gepast vers op te geven of in het gebed voor te gaan.

4. Bid om de leiding des Geestes bij uw Schriftonderzoek en geloof dat God Zijn Woord juist voor eenvoudigen heeft gegeven; en hoe kinderliker men zich aan de leiding des Geestes overgeeft en Gods Woord opneemt hoe meer men er van verstaat (Ps. 19: 8—15; 25: 4—15; Mat. 11: 25; Luk. 10: 21). Verwerp vooral de Roomse dwaling: dat de Predikant of gestudeerd persoon alleen de Bijbel kan verstaan en verklaren. Neen, de Geest leidt alle gelovigen in alle waarheid (o.a. Joh. 14: 26; 15: 26; 16: 13; 1 Joh. 2: 20, 27)." (St. I No. 3 bl. 8.)

Behalve wat reeds aangehaal is kan die leser, wat in besit is van Ds. Du Toit s'n werke, nog naslaan: "Getuige" VIII bl. 177, XIII 210. "Stemmen" IV no. 11 bl. 3, VI no. 4 bl. 14.

Ons voeg hierbij, dat Ds. Du Toit sig vanself tot die "Bijeenkomst" aangetrokke gevoel het nadat hij nie meer die kansels van die N. G. Kerk beklim het nie. Ook op sijn latere herderlike reise het hij veelvuldig in praktijk gebreng wat hij daaromtrent geskrewe het. Hij deel in die "Stemmen" mee, dat hij gewoonlik na sijn dienste 'n Onderlinge Bijeenkomst gehou het. Soms het dit van 8—12 uur in die nag geduur, só groot was die belangstelling.

Die Bijeenkomste het Ds. Du Toit ook aanbeveel teënoor die Stewers-vereniging, waarvan hij 'n gedugte teënstander was. (St. I no. 3 bl. 3).

NUWE UITSTORTINGE.

In verband met die Pinkster-Bidure het Ds. Du Toit 'n reeks stukke in die "Getuige" oor "De Bedéling

des H. Geestes" gepubliseer. Die stukke is oorgedruk in 'n boekie, wat vanwege sijn doelmatigheid biesonder aan te bevele is. Vanself kan 'n mens nie verwag dat die gewone leser hom sal heenwerk deur die groot boeke van Owen en Kuyper nie; daarom hoop ons dat die boekie van Ds. Du Toit herdruk sal word. Daar bestaan tog àl te veel onkunde en dwalings omtrent die persoon en werk van die Heilige Gees!

In die "Getuige" van 1892, bl. 37 gee Ds. Du Toit in 15 punte 'n oorsig van wat hij geleer het. Ons ruimte gedoog net hierdie aanstippinge:

"Na Pinksteren vinden wij geen enkele *belofte* meer van een uitstorting des H. Geestes; geen *gebod* of voorschrift meer om daarom te bidden; geen *voorbeeld* van zodanig gebed. Wij lezen enkel van de H. Geest als inwonende in de wedergeborenen en in de gemeente, als zijn woonstede of tempel... Het bidden om een algemene uitstorting des H. Geestes was een onbekende zaak bij de Kerk van Christus in vorige eeuwen en kwam eerst in zwang in de tweede helft dezer 19e eeuw, vooral met de opwekkingen in Amerika en elders, sedert 1859."

O.m. word dan die volgende dwalinge weerleg: "1) dat de H. Geest *verdeelbaar* zou zijn, want dat is feitelik een opheffen zijner *persoonlikheid*: een kracht of invloed kan men verdelen, maar een *persoon* niet; 2) dat het bidden om een algemene uitstorting a feitelik is een miskenning van de Geest die ons gegeven is in zijn volheid en algenoegzaamheid, b) de maat overschrijdt door Gods Woord ook aan de gebeden der gelovigen gesteld."

Verder deel Ds. Du Toit mee hoe sijn stukke ontvange werd. Hij sê eers daarvan dit: "ze zijn slechts vluchtige schetsen, geput uit jarenlange Bijbelstudie en gerijpte levenservaring, doch ietwat haastig neergeschreven in de uitgekochte stonden van een druk leven... Naar de aard van ons werk zijn ze getuigenissen der waarheid aangaande de Bedeling des Geestes."

Die stukke het "heftige tegenstand" opgeroep. Op alle manier werd teën Ds. Du Toit als dwaalleeraar gewaarskuw. Aan 'n leser van die "Getuige" het 'n leeraar gesê: "Ds. Du Toit word nou mal." Veral aan naamloos geskrijf het dit nie ontbreek nie. Daarom roep Ds. Du Toit uit: "Indien we nu al eens van de waarheid zouden afgeweken zijn, wie van al de leeraren in Zuid Afrika heeft ooit naar de Bijbelse regel getracht ons terug te brengen van de dwaling?"

Kom aan, waar zijn onze beschuldigers? ... Wat hebben zij gewoonlik gedaan? Nu eens doodzwijgen; dan weer doodslaan! Maar altoos in het duister, van achter de schans van naamverberging."

'n Gunstige uitsondering, deur Ds. Du Toit seer gewaardeer, was sijn vroeëre medestander Ds. W. P. de Villiers. In die "Getuige" van 1892 vind 'n mens die stukke, oor en weer geskryf insake 'n nuwe uitstorting.

KINDERHARP.

In 1887 het Ds. Du Toit in 'n reeks artikels ge-protesteer teën die invoering van "Kinderharp" in die Kerk. Die liedjies werd toen aan Gods Woord getoets. In die Inleiding vraag Ds. Du Toit: "Wie zoekt het waarachtig heil van het nageslacht? Wie wenst en bidt dat onze kinderen getrouw zullen blijven aan het voorgeslacht, aan het geloof, aan de kerk hunner vadersen? Die volge ons in dit onderzoek.

Dan volg 'n groot aantal besware: 1. Die bundel is seer onvolledig; hoofleerstukke word verswege. 2. Die bundel is sonder enige orde saamgestel; daar is hoegenaamd g'n plan of ordening nie; en juis aan gestadige voortgang het die kindergemoed behoefte. 3. Daar heers 'n vreselike begripsverwarring; bijv. in no. 103 werd die veiligheid in Jesus' arme besonge, maar die veiligheid is dan in Jesus' arme in die hemel dan weer in sijn arme op die aarde. 4. Daar is wansmaak; bijv., die Evangelie word bij 'n skip vergeleke (no. 134); die kinders wens om duisend tonge te hê (no. 179). Wat sou die arme bloedjies begin, ieder met duisend tonge, Jakobus vind een al genoeg om te bedwing! 5. Daar is valse sentimentaliteit; bijv., die kinders word naar Bethlehem genooi, naar "een kind, zo zwak en klein"; moet dit nou hul Kersseën wees dat Jesus 'n swak, teer kindjie is? 7. "Maar, lieve hemel, welk een dicht-maat! 't Is om van te gruwen". So beantwoord dan die bundel nie aan die eis van Paulus nie. Die wil dat 'n mens sal sing óók met die *gees* en die *verstand*.

Ernstiger besware is: 1) Die "Kinderharp" leer die kinders om hul gebed direk tot die Zoon te rig, ook wel tot die Gees, maar selde tot die Vader; die verlossing word uitsluitelik aan die Zoon toegeskrewe; die werk van Vader en Gees word aan die Zoon toegeken; selfs kom die uitdrukking voor: kind van Jesus. 2) Vergeefs soek 'n mens naar die leer van die algehele bederf en onmag van die sondaar; nie

die biesondere maar algemene genade word verheerlik. 3) Soms word die volmaakbaarheidsleer van die Methodiste voorgestaan en word die H. Gees misken. 4) Aangaande die laaste dinge is die bundel vaag en onbestemd, verward en onbijbels.

DIE EVANGELIESE GESANGE

Die groot belang van gesuiwerde kerkgesang het Ds. Du Toit ingesien. Vandaar dat hij die bundel Evangeliese Gesange aan skerpe kritiek onderwerp het. Sijn standpunt was duidelik: daar moet wees 'n gesuiwerde bundel van berijmde Psalme en Gesange, op Gods onfeilbaar Woord gegrond en kerkelik goed-gekeur. Naar dié maatstaf het hij sowel die Evangeliese Gesange als die Berijmde Psalme beoordeel. Dat albei op baing plekke daar sleg afgekom het, hoef ons maar net te vermeld. En dat Ds. Du Toit op die manier teënstand gewek het sowel bij Psalm-als Gesangsinners, spreek vanself. Partij vrinde het hom dan ook gevraag om die beoordeling liewers te laat staan. Maar Ds. Du Toit het geantwoord: "Wij menen dat ons kerkgesang van zoveel belang is, dat een getuigenis in dezen niet te onpas kan geacht worden... Gods Woord is een *tweesnijdend* zwaard, ook hier. En onze ropping is in het midden van de rechte paden te blijven en de waarheid getuigenis te geven, zonder te wijken uit mensenvrees of te jagen naar mensengunst."

Die resultaat van dié ondersoek was, dat Ds. Du Toit 'n lijsie van Gesange opgestel het, waaruit die gemeentes kon sien wat gesing moes word en wat nie. Die lijsie bevat drie soorte: "1) Gehele gezangen die o.i. af te keuren zijn: Gez. 18, 31, 53, 66, 78, 81, 88, 150, 151, 173, 174, 175. 2) Dito enkele verzen: Gez. 2:4, 26:5, 6, 74:2, 3, 82:8, 9, 98:2, 105:5, 112:10, 113:1, 2, 3, 114:7, 8, 153:3, 4, 169:3, 7, 182:1, 185:1. 3) Gezangen welke met geringe wijziging gezongen kunnen worden"; daarvan volg dan ook 'n korte opgaaf. (Sie "Stemmen" April 1911).

Bij die Psalmsingers was daar naar Ds. Du Toit s'n mening 'n "viervoudige dwaling": "1) dat de Bijbel alleen het zingen van Psalmen wettigt, 2) dat zij in het zingen van de berijmde Psalmen de onfeilbare woorden Gods gebruiken, 3) dat de Psalmen beperkt zijn tot David en zijn tijd; en 4) dat Gods gelovig volk in alle eeuwen slechts de 150 Psalmen Davids zongen."

Verder verwys ons die leser naar die geskrif: "De Evangeliese Gezangen aan Gods Woord getoets", en gee nog net hierdie inleidende stukkie :—

"Meermalen hadden wij de gelegenheid om met President Kruger, als Christenbroeder, hoewel behorende tot de Gereformeerde Kerk, te spreken over de Evangeliese Gezangen. Natuurlik verschilden wij van standpunt, toch gaf dit nooit enige verwijdering tussen ons. Al de argumenten voor en tegen het zingen van Gezangen bij de Openbare eredienst tussen ons gewisseld kunnen wij hier niet herhalen. Doch één punt uit de bespreking moeten wij toch meêdelen. De President zeide eens ongeveer het volgende: "Ik erken er zijn sommige heerlike Gezangen in uw bundel, maar er zijn ook gezangen met een verkeerde zuurdasem. Om een beeld te gebruiken: het is als een ruime tafel, met allerlei gerechten. Nu zijn er zeer goede schotels, maar er zijn ook schotels met vergift gemengd.

Gij en ik weten mogelijk, te onderscheiden, in welke schotels het gezond eten is, maar anderen niet. Doch als wij nu gaan aanzitten en eten, dan trekken wij met ons voorbeeld anderen om zulks ook te doen; zij hebben die gave der onderscheiding niet, eten het vergift, en zijn wij dan niet schuldig aan Rom. 14: 21?" Ik moest erkennen, dat er waarheid in deze opmerking zat. Daarop zeide ik: Maar, President, als er nu een uitgave van onze Gezangen komt, waarin, bij wijze van Kantekeningen, de bijbelwoorden geplaatst worden waarop de gezangen gegrond zijn, en aantekeningen aanwijzende waar zij van de Bijbel afwijken, zult gij dan zulk een bundel willen gebruiken?"—"Ja, zeker," was zijn antwoord. "In Gods kracht zal ik zulks beproeven," liet ik er op volgen. Met dit werk zijn wij nu bezig, en reeds gevorderd tot Gez. 22. Niet wetende of wij ooit verwaardigd zullen worden dit werk te eindigen, geven wij intussen aan de lezers van de *Getuige* telkens één Gezang als proeve."

DIE TAFEL DES HEEREN.

'n Ander iets, waar Ds. Du Toit veel teën gewaarskuw het, is die wegneming van die Tafel bij die Avondmaalsbediening. Kijk "Getuige" April 1888, April 1909 en Augustus 1910.

Ds. Du Toit het die wegneming vergeleke bij die wegvoering van die ark uit Israël s'n heiligdom. "Men verwerpt, sê hij: 1) de naam *Avondmaal*, 2) de instelling door Christus, 3) het voorbeeld van de Apostoliese Kerk, 4) de insetting van de Hervormers, 5) de verordening van de Dordtse Vaders, 6) ons heerlike avondmaalsformulier, 7) onze avondmaals-gezangen, en 8) het aanzitten aan het Hoger Avondmaal." Die punte word dan almal afsonderlik uitgewerk. (*Sf.* VI no. 8 bl. 10).

GEREFORMEERDE KERKREG.

Die laaste belangrike getuigenis van Ds. Du Toit was 'n reeks artikels in die "Stemmen", waarin die

Kerkwette van die Ned. Ger. Kerk aan Gods Woord en die Geref. Kerkreg getoets werd. Ons vermeld hier net die aanleiding tot die stryd, wat meteen karakteristiek is in verband met Ds. Du Toit s'n kerke-like standpunt. Die inleidende woorde van die boe-kie spreek voor sigself :—

“S. J. du Toit aan de HoogEerw., WelEerw. en Eerw. Leden der Hoog Eerw. Synode van de Oranje Rivier Kolonie,—Groetenis!

Onverhoord en onschuldig hebt gij mij veroordeeld, in stryd met alle Goddelike en menselike, ja in stryd met uw eigen Wet-ten (Art 289—386).

Zonder akte van beschuldiging, zonder verhoor, zonder ge-
tuigen, zonder hoger beroep...

In stryd met Gods Woord (o.a, Mat. 18 : 15—17) n stryd met de Dordtse Kerkorde (Art 72), in stryd met uw eigen Kerk-wet (Art, 291 en 315)....

Wat ik in de officieële Notulen uwer vergadering desbetref] fend vind, is wat volgt:—...

De vergadering stemt toe om het besluit van gister in zake S. J. du Toit in revisie te brengen, waarop het volgend voorstel van de predikanten van Vredefort en Harrismith zonder tegenstem wordt aangenomen: “Naar aanleiding van een schrijven door de Pred. van Hoopstad aan de Wd. Moderator gericht en naar aanleiding van wat door andere Predikanten en enige afge-vaardigden aan deze HoogEerw. vergadering is medegedeeld neme de Synode er kennis van dat zekere Predikant met name S. J. du Toit van tijd tot tijd sommige gemeenten in de O.R.K. bezoekt, en aldaar zonder toestemming van de plaatselike Kerke-raden godsdienst oefeningen houdt, met het doel om leden van de kerk afvallig te maken en er onafhankelike gemeenten te stichten. De Synode veroordele deze handelwijze van gezegde S. J. du Toit ten sterkste, waarschuwe de gemeenten tegen hem en betuige de leden der Kerk ten zeerste dat zij zich door gemel-de Predikant niet moeten laten bewegen om aan hun Kerk on-trouw te worden. Voorts worde het gedrag van deze S. J. du Toit in genoemde gemeenten ter kennisse van de Alg. Synodale Kommissie van de Kerk in de Kaapkolonie gebracht.”

Aldus zijt ge klager en rechter tegelijk.—Aldus keert ge de grondregel door Christus neergelegd om (Mat. 18 : 15—17) en begint waar ge moest eindigen.—Aldus veroordeelt ge mij on-verhoord...

Hier roep ik u tans voor de rechtbank van de drukpers en de publieke opinie en daag u uit te bewijzen:

dat 't mijn “doel is leden van de Kerk afvallig te maken en onafhankelike gemeenten te stichten”;

wat mij belet, waar gevraagd, Gods Woord te verkondigen en Bondssegelen te bedienen aan leden der “Geref. Kerk onder 't Kruis” wier Konsulent ik ben.

Intussen getuig ik van mijzelf niet. Hier is de getuigenis der leden van de Kruisgemeente te Hoopstad, bevestigd door 'n taf van uw eigen lidmaten, aantoonende hoe onschuldig gij mij veroordeeld hebt. (Dan volg die getuigenis.)

De enige andere plaats waar ik de Bondszegelen heb bediend is te Leeuwspruit, distrikt Frankfort, onder volkomen gelijke omstandigheden, waartoe ik desverlangd eveneens verklaring tans als voorgaande kan voorleggen.

Voor de rechtbank der publieke opinie, waar we tans, terechtstaan, verklaar ik openlik:—

dat ik *niet* ten doel heb leden der Ned. Ger. Kerk, waarvan ik zelf predikant ben, afvallig te maken;

dat ik *niet* bedoel of streef naar de stichting van zelfstandige gemeenten;

dat ik *nimmer* enig lidmaat heb pogen te bewegen zijn kerk te verlaten en 'n andere gemeente te stichten;

dat ik, volgens mijn ambtseed slechts de zuivere Gereformeerde leer verkondig, waar ik gevraagd word;

dat ik als Konsulent de genademiddelen bedien aan gemeenten die zich zelf vrijwillig, door eigen gewetensdrang, aan de Ned. Ger. Kerk hebben onttrokken en mij daarom hebben gevraagd;

dat ik zodanige bediening slechts aanvaard waar zodanige gemeenten gegrond zijn wat de Leer betreft op de 3 Formulieren van Eenigheid, en wat Kerkbestuur aangaat op de Dordtse Kerkorde;

Dat ik daartoe geen vast salaris ontvang, maar de broeders slechts mijn reiskosten betalen en mij vrijwillige liefdegaven schenken, waarin ik Paulus voorbeeld volg (o.a. Hand. 18 : 3 ; 20 : 34 ; 1 Thess. 2 : 9 ; 1 Cor. 9 : 7, vlg. ; 4 : 12 ; 2 Cor. 11 : 7—15 ; 2 Thess. 3 : 8).

Hiervoor heb ik talrijke getuigen. Wat heb ge hierin te veroordelen. Of is het juist *daarom* dat ge mij veroordeelt?... Gij hebt mij veroordeeld, maar ik oordeel u niet. Die ons allen oordeelt is God, aan Wie ik mijn rechtzaak toevertrouw (Mat. 7 : 1—5 ; Rom. 2 : 1—3 ; 1 Cor. 4 : 1—5 ; Rom. 12 : 19—21,

Daarom geef ik u tijd en gelegenheid tot erkentenis en belijdenis, voor zo velen gij nog 'n geweten hebt voor recht en waarheid. En in de geest der liefde blijf ik voor u bidden, omdat ik mij overtuigd houd, dat velen uwer mede bewilligd hebt in deze raadslag in onwetenheid, en dat anderen hebben samengestemd, hoewel hun geweten getuigde dat zij verkeerd deden. Ik laat deze getuigenis toezenden aan elk lid der Synode en beloof strikte geheimhouding aan elkeen die mij zijn betuiging van leedwezen wil toezenden en aan wie ik dan ook volgaarne alles vergeven wil (Luk. 17 : 3. 4.)

Met uwe wederrechtelijke daad hebt ge ons 'n hoge ere bewezen en ons werk verzegeld en bekrachtigd. Dat is voorwaar 'n wederdienst waardig! Die willen we u gaarne bewijzen, en we kunnen daartoe geen beter vorm vinden dan in 'n reeks artikelen uw Kerkwetten te toetsen aan Gods Woord en de beginselen van Gereformeerd Kerkrecht. Dit dusver ongedaan werk zal u overtuigen hoever uwe "menselijke geboden" (Mat. 15 : 9) daarvan zijn afgeweken.

Ds. Du Toit het groot sorg aan die beoordeling van die Kerkwette bestee, blijkens die aantekeninge wat ons in sijn studeerkamer gevonde het en ook blijkens

die uitgegewe boekie self. Die beoordeling was hom só hoë erns, dat selfs sijn laaste sware siekte hom nie weerhou het om met die werk voort te gaan nie. Verskeie artikels werd geskrewe met sware pijn in die regterskouer, terwyl die orige in pijnlose oomblikke op die siekbed moes gedikteer word.

Ons sou in hierdie hoofstuk nog gewag kon maak van sijn getuigenis teën basaars, prediking van vrouwe, hedendaagse sending, lijkredene en soveel meer. Maar genoeg. Dis ons nou geblyk dat Ds. Du Toit wel was 'n man van *nuwe dinge* (soos gesê).—ja sijn mees-te teleurstellinge is daaraan te wijte dat hij sijn tijd te vër vooruit was,—maar van "*nuwighede*" het hij 'n hartgrondige afkeer gehad.

En so gaan ons nou daartoe oor om aan te wijs wat Ds. Du Toit in positiewe sin vir die oue waarheid gedaan het.

PREDIKING.

Van die begin af maar veral in sijn laaste lewens-tijd was Ds. Du Toit s'n prediking 'n pleidooi vir die gereformeerde waarheid. Soms het 'n preek net bestaan uit die toeligting van een of ander leerstuk, soms was dit 'n saamvatting van die vernaamste leerstukke. Bij sijn latere rondreise het hij opgemerk, dat daar groot geestelike onkunde is,—vandaar die soort van prediking. Ons hoop dat die leer-preke weer sal gedruk word. Dis nou net te vinde in ou nommers van die "Stemmen".

BEKENDSTELLING GEREFORMEERDE LEER.

Ons geloof nie dat daar iemand in Suid Afrika te noem is nie wat soveel gedaan het als Ds. Du Toit om die gereformeerde leer met mond en pen bekend te maak. Hij was die man van die lewende woord. Jij *moes* luister als hij spreek. Maar hij was ook die man van die pen. Jij *moes* lees wat hij skrijwe. Hij het die Franse spreekwoord goed in beoefening gebreng, dat alle stijle goed is, uitgenome die vervelende. Hij was, óók in sijn skrijwe, om 'n ander Franse uitdrukking te gebruik, die man van die direkte sprong.

Wat het, om hiermee te begin, meer ingeslaan als Ds. Du Toit s'n stukke oor die *Predestinasie*? Hij het die leerstuk beskouw als die "hart van die kerk" en het daarom baing moeite gedaan om dit weer op die kandelaar te stell. Wie het bijv. die volgende verhandeling sonder aandoening gelees: 1) Het be-graven Talent, (Mat. 25: 18, 28, 30); 2) de Uitver-

kiezing inzonderheid het Leerstuk voor de Gelovigen der laatste Dagen (Mat. 24:22-26); 3. de Verzekering onzer Uitverkiezing de enige Grond van ons Geloofsvertrouwen (2 Petr. 1:10); 4. Verwerping der Predestinasie is Opstand tegen God (Rom. 8:7).?

Ds. Du Toit sê dan ook in 'die voorrede van sijn werk "De Predestinatie", onder meer dit: "Wij ontvingen brieven bij dōzijnen, uit alle delen des lands—velen waarvan in de "Getuige" opgenomen en beantwoord zijn—inhoudende bezwaren en bestrijding dezer leer, deels de uitdrukking van bevreemding alsof wij een gans nieuwe leer verkondigen, deels ons bedankende voor het weder aan het licht brengen dezer waarheid."

Nouvel, die boek is daar vir ieder om te lees. Dit gee in kort (naas die stukke van Ds. Du Toit self) wat Dr. Kuyper in sijn werk: "Dat de Genade partikulier is", en wat Kalvyn in sijn "Institusie" geleer het. Prof. Cachet het altijd die boek bij sijn studente aanbeveel als die beste wat oor die onderwerp kan gelees word. Inderdaad is dit die geval. Wat 'n mens aangaande die Predestinasie behoort te weet, staat daarin, beknop, duidelik en pakkend.

Naas die Predestinasie is die *Verbondsleder* die tweede grondsuil, waarop die gereformeerde waarheid gebou is. Die twee hoort onafskeidelik bij mekaar. Sonder die Verbondsleder blij die Predestinasie onbegrijpelijk. Die een sê: "niemand kan tot mij komen, tensij dat de Vader hem trekke" (Predestinasie); die ander sê: "en die tot mij komt zal ik geenszins uitwerpen" (Verbond). Vandaar dat Ds. Du Toit in die "Stemmen" (1908, no. 7) begin het om die Verbondsleder te ontvou. Hij sê vooraf:—

"Bij de oppervlakkige Godsdienst onzer dagen worden vooral 2 grondleerstellingen, door onze Gereformeerde vaders op grond van Gods Woord, erkend en beleden, bijna geheel uit het oog verloren, zowel in de prediking als in de praktijk der godzaligheid, namelijk: 1) de leer der Verbonden, en 2) wat daarmee innig verbonden is, het levend verband tussen Oud en Nieuw Verbond.

Reeds lang gevoelden wij de behoefte deze vernalatigde Verbondsleder ook voor onze lezers weder op de kandelaar te plaatsen. Te sterker werd deze drang toen wij op onze herderlike reizen hier en daar over de Verbondsleder predikende, in verschillende gemeenten, broeders hoorden verklaren: dat zij nog nooit over de Verbondsleder hoorden preken en dat onze prediking daarover voor hen een nieuw licht deed opgaan en hun tot een vast fondament terug bracht."

Hoe diep Ds. Du Toit s'n geloofslewe in die Verbondsleer gewortel het, kan uit verskillende van sijn geskifte blyk, maar insonderheid uit sijn preek oor: Simson (Rich. 16:22). Die preek het die skrywer hiervan uit Ds. Du Toit s'n mond opgeteken en is opgeneem in die tweede uitgaaf van die "Huis-kerk". Onder trane het Ds. Du Toit die grootste deel daarvan gedikteer, totdat hij geheel oorstelp was toen hij die Gesangvers laat opskryf:

"De grond, waarop ik eeuwig bouwe,

·Ligt niet in mij, ligt in Gods trouwe,

En daar alleen op sterf ik, Heer !"

Ja, die figuur van Simson in die Filistijnse tronk is baie tragies ; maar Gods verbondstrouw verheerlik sig so wonderbaar daarin dat Simson s'n Nasireërshare weer begin te groei !—

KERKFORMASIE.

Dit was duidelik dat Ds. Du Toit s'n kerkelike aksie uiteindelik tot kerkformasie moes lei. Lang het dit egter geduur voordat dit sover was. Die rede is dat Ds. Du Toit dadelik vrijmoedigheid had om sijn roeping als getuige te aanvaar, terwijl hij eers later oortuig werd van die noodzakelijkheid van kerkformasie. Laat ons nou eers iets omtrent sijn kerkelike standpunt meedeel.

Reeds in 1886 het Ds. Du Toit 'n boekie gepubliseer oor die vraag: "Gemeente of Kerkgenootschap"? Dit was oordrukke uit die "Getuige" van dieselfde jaar. Daarin werd die gereformeerde standpunt verdedig, dat die H. Skrif alleen autonome (selfstandige) plaatselike gemeentes en g'n kerkgenootskappe ken nie. Die laaste hoofstuk kom tot die gevolgtrekking: "De tijden van ontbinding der kerkgenootschappen, tot behoud der gemeenten, zijn voor de deur." Op die vraag: waar dan heen? het die skrywer toen als volg geantwoord :—

"Waar dan henen? Nieuwe genootschappen stichten? Neen, terug naar Gods woord. De *gemeenten* moeten de plaats innemen der *kerkgenootschappen*; gemeenten, slechts op het punt der leer overeenkomende; gemeenten, slechts onder één Hoofd gesteld, door één Woord bestuurd, door één Geest geleid.

"Of meent men dit woord te vroeg gesproken? Menig maal kwam de vraag tot ons: uitgaan of blijven?

"Nog steeds was ons woord: "Blijf, zolang men slechts uw geweten niet bindt om deel te hebben aan de zonden en afdwalingen der kerkgenootschappen. Doch het laat zich nu allerduidelikst aanzien, dat die dag niet lang meer op zich zal laten wachten.

“Of wij dan bedoelen de velen die zich reeds bezwaard gevoelen in hun kerkgenootschappelijk verband aan te zetten tot dadelijke afscheiding en stichting van nieuwe gemeenten?”

“Geenzins. Wij waarschuwen steeds tegen overhaasting en waarschuwen nog. Maar wij wekken de zodanigen op tot ernstig schriftonderzoek, tot nauwlettende waarneming van de tekenen der tijden, en tot tijdige voorbereiding voor hetgeen te komen staat en zeker komen zal.”

Stel nou hiernaas wat Ds. Du Toit gespreek het in 1907 bij die stigting van 'n “geref. gemeente onder die Kruis” te Witbank, (Ermelo) :—

“Geliefden in de Heere,—De gelegenheid die ons heden samenbrengt is u allen bekend. Ook ons standpunt kan de meesten uwer niet onbekend zijn. Toch achten wij het niet overbodig bij een gelegenheid als deze nogeens een duidelike verklaring deswege af te leggen. Wij raden niemand zijn kerk te verlaten of in zijn kerk te blijven; dat moet ieders eigen geweten, voorgelicht door Gods Woord en Geest, zelf beslissen. Doch waar men aldus uit gewetensdrang uitgaat en zonder bediening zijnde een beroep op ons doet om hulp, achten wij het volgens onze roeping niet te mogen weigeren, maar dan ook onder de volgende voorwaarden: 1) dat men zich grondt wat de leer aangaat op de Formulieren van Enigheid en wat kerkbestuur betreft op de Dordtse Kerkorde zover van toepassing op onze omstandigheden; en 2) dat men ons geen vast salaris geve maar slechts reiskosten en vrijwillige liefdegaven.

Maar wanneer wij verklaren, dat wij niemand raden zijn kerk te verlaten of bij zijn kerk te blijven, dan zegt dit echter niet dat wij, door zodanig standpunt in te nemen, nu niet de vrijheid zouden hebben u vrijuit te verkondigen wat wij in dezen de mening des Geestes en de voorlichting des Woords achten. Neen, het is juist ons doel, naar het licht ons geschonken, heden vrijmoediglik u op dat punt voor te lichten.”

'n Antwoord word dan gegee op die vrae: 1) Vanwaar uitgaan? 2) Wanneer uitgaan? 3) Waarheen uitgaan? 4) Waarom uitgaan? en 5) Hoedanig uitgaan?—allemaal op grond van Hebr. 13:12—14 en ander Skrifplaatse.

Iedereen voel dat agter hierdie laaste woorde meer drang en duidelikeit sit, sonder dat juis aan die vragers gesê word: “julle moef nou uitgaan.”

Was Ds. Du Toit met kerkstigting begonne van die dag af dat hij voor die oue waarheid als pleitbesorger opgetree het—dan het sake seker 'n ander verloop gehad. Nou egter was daar skijnbaar weinig vrug op sijn arbeid te sien. Gewoonlik het bij sijn prediking 'n grote skare sig verdring, maar als hij wegrij was uitwendig weer alles verdwijn. In teënwoordigheit van die skrijwer hiervan het prof. Cachet Ds.

Du Toit daarop gewijs, en hom gesê, dat al sijn arbeid op die manier verloop en dat hij al die kinders van sijn volgelinge verlies. Daarteënoor het prof. Cachet gestel die voorbeeld van prof. D. Postma. Die het, waar hij gevra word om te preek, meteen gemeentes gestig en, het prof. Cachet daarbij gevoeg, g'n een van die gemeentes, hoe klein ook, het doodgegaan nie.

Ds. Du Toit het die uitnemende gawe besit om, in goeie sin, 'n skare op te wek; sover was daar ooreenkoms tussen hom en Wesley; maar hij het Wesley s'n talent gemis om, wat opgewek is, nou ook vas te hou en saam te bind met die band van 'n streng organisasie. Die woorde van Paulus gewijsig oornemend kan ons van Ds. Du Toit sê, dat die Heere hom nie gesonde het om kerke te stig nie, maar om die waarheid getuigenis te gee.

KRUISKERKE.

Tog was die getuigenis só kragtig, dat Ds. Du Toit die totstandkoming van kruisgemeentes nie kon verhinder nie. Hulle geskiedenis vind die leser geskets in die "Open Brief" wat uitgegee werd deur die Algemene Vergadering van Geref. Gemeentes onder die Kruis, gehou te Strijdenburg op 22 Februarie, 1910. Ons neem hier een en ander oor.

"De meer onmiddellike aanleiding tot de stichting der eerste Kruisgemeente te Strijdenburg in Junie, 1897, was het houden van 2 Broederlike Samenkomsten aan de Paarl; en de mondelinge en schriftelijke getuigenissen aldaar gegeven, aangaande de verzaking der zuivere Gereformeerde leer en beginselen in de Ned. Ger. Kerk.

De eerste Samenkomst, bijeen geroepen door de broeders Human en De Jager van de Vrijstaat, werd aan de Paarl gehouden in Januarie, 1896, en bijgewoond door ongeveer een honderd-tal vertegenwoordigers uit alle delen des lands, ook uit Vrijstaat en Transvaal. 't Eerste Besprekingspunt was: "de verhouding der Gelovigen tot de Kerkgenootschappen," en 't eerste onderdeel daarvan: "De zuivere leer verwaarloosd, vooral de Verkiezing en Verwerping, en de persoonlijke Inwoning des H. Geestes in de Gemeente." Dit punt werd door de oproepers der Bijeenkomst toegelicht en door 'n 14 tal andere broeders uit verschillende oorden bevestigd.

De tweede Broederlike Samenkomst werd gehouden aan de Paarl in Januari, 1897, waaraan ongeveer 200 broeders deel namen, uit alle deelen des lands.

't Tweede besprekingspunt was: "In hoever gaan de Gereformeerde beginselen in ons land vooruit of achteruit en in hoever hangt dit samen met onze nationale ontwikkeling of ontaarding?"

Het volgend besluit werd eenparig aangenomen (blijvende twee broeders buiten stemming):—

"Deze Samenkomst betreurt het te moeten erkennen dat de Gereformeerde beginselen reeds sedert lang, maar vooral in de laatste tijd, zijn achteruit gegaan in ons land; dit doet haar tmeer leed omdat zij meent dat zulks in verband staat met de kwijning van waarachtige Godsvrucht en het toenemend verval in onze nationale zeden en gewoonten, vooral bij de schooljeugd;

het ware redmiddel voor land en volk, voor kerk en staat, acht zij te zijn terugkeer tot die zuivere Gereformeerde beginselen, waaraan onze vrome vaders, zo van Hugenoten als van Hollandse afkomst, zich hielden;

en zonder enige onbetamelijke drang op het geweten van anderen te willen uitoefenen, acht zij de weg daartoe te zijn óf krachtige getuigenis en werkzaamheid in de kerken waartoe men tans behoort, óf herstel van Gereformeerde Kerken (onder 't Kruis) in Zuid Afrika, gegrond op gemelde Gereformeerde beginselen, waarin tevens de eisen van taal en nationaliteit, als onafscheidelik aan de godsdienst verbonden, tot hun recht komen, en de bijzondere roeping der gelovigen van onze tijd, volgens de profetiën en de tekenen der tijden, niet uit het oog wordt verloren, waartoe zij bescheidenlik doch dringend allen opwekt die samen met haar even dierbaar geloof zijn deelachtig geworden en wakend en biddend onze Zaligmaker uit de hemelen verwachten."

In Junie, 1897, werd de eerste Gereformeerde Kerk onder het Kruis in Z. Afrika gesticht te Strijdenburg en dadelik na haar ontstaan publiceerde de Kerke raad, op last der gemeente, 'n "Open Brief aan Allen die de Geref. Belydenis en Beginselen trouw zijn gebleven in Zuid Afrika."

Op de Synode der Ned. Ger. Kerk in Oktober, 1897, kwam deze zaak ter sprake. Op voorstel van Ds. A. Murray, werd 'n Kommissie benoemd om staande de vergadering de zaak te overwegen, welke Kommissie 't volgend voorstel aanbeval, dat ook door de Synode aangenomen werd: "Dat de Synode 'n Kommissie zende naar Strijdenburg om bezwaren uit de weg te ruimen onder leden onzer Kerk en herstel verder

te bewerken." Tot leden dezer Kommissie werden benoemd Di. A. Murray, A. Moorrees, G. Scholtz en W. P. de Villiers.

Zodra de Kerkeraad der Kruisgemeente hiervan bericht kreeg schreef hij aan de Kommissie voornoemd, zich bereid verklarende haar te ontmoeten en de gegrondheid der bezwaren van de uitgetreden en te bewijzen, ja zich zelf "vooraf te verbinden tot de Ned. Ger. Kerk terug te keren, wanneer hun bezwaren werden bewezen ongegrond te zijn, of wanneer zij uit de weg geruimd werden voor zover zij bewezen werden gegrond te zijn"; maar onder voorwaarde dat de Kommissie de Kerkeraad als Kerkeraad met zijn Konsulent erkende en ontmoette en de bezwaren op 'n publieke vergadering, open voor leden van beide gemeenten, zouden behandeld worden.

Dit voorstel werd aan de Kommissie eerst schriftelijk en later mondelings gedaan, maar telkens beslist afgeslagen.

"In de sedert verlopen 12 jaren tijd is niet slechts deze gemeente onder alle tegenstand blijven staan, maar in menigerlei opzicht was zij ten zegen:

1) Voor de Ned Ger. Kerk zelf had haar uitgaan 'n terugwerkende kracht ten goede; zij was bijv. de aanleiding dat a) de Belijdenis-schriften die vroeger in de Ordonnantie foutief opgegeven waren, door de Synode dier Kerk gerektificeerd werden; en b) dat 't toenmalig onbijbels en ongereformeerd Art. 58 harer Kerkwetten, waarin de Synode dier Kerk zich opwierp "als de hoogste wetgevende, rechtsprekende en besturende macht", zodanig gewijzigd is dat het nu leest (als Art. 77): "Het hoogste Bestuur der Ned. Ger. Kerk in Zuid Afrika, omtrent kerkelijke zaken, berust bij de Synode of Algemene Kerkvergadering" en:

2) Voor de verbreiding of liever weder-opleving der Gereformeerde leer en beginselen in Z. Afrika. Immers zij bleef niet alleen. In 1903 werden de Kerken onder 't Kruis gesticht te Clanwilliam en Ceres; in 1908 te Witbank (Ermelo) en in 1909 te Gordonia en Hoopstad, terwijl nu de Ned. Geref. Gemeenten in Transvaal van Breyten, Standerton, Mariko en Pretoria zich ook met haar hebben verenigd, welk tiental gemeenten nu voor 't eerst in Algemene Kerkvergadering verenigd is."

Die Ned. Ger. Gemeenten hier genoem werd in Transvaal gestig wegens die moeilikhede, wat in de Ned. Herv. of Ger. Kerk ontstaan het tengevolge

van de houding van sommige lede in die grote Boer-Britse oorlog. In 'n "Open Brief, uitgevaardig deur 'n Kerkvergadering van die Gemeentes, sê die ondertekenaars dit :--

"Aldus wederrechtelik van onze Kerkelike voorrechten beroofd waren onze eerste pogingen een vriendschappelijke schikking te beproeven door herroeping van het voormeld besluit. Nadat dit mislukt was hebben wij—om niet geheel verstooken te zijn van het gebruik der genademiddelen—ons noodzaak gezien onder protesten met voorbehoud onzer rechten in de kerk ons te verenigen tot een eigen kerkverband onder de naam van "De Ned. Ger. Kerk in Transvaal," en hebben Ds. H. du Plessis uitgenodigd ons te bedienen, wat hij ook voor enige tijd deed. Toen hij bedankte hebben wij Ds. S. J. du Toit predikant van de Ned. Ger. Kerk in de Kaapkolonie, gevraagd ons als Konsulent te bedienen, wat hij heeft aangenomen onder de volgende voorwaarden : 1) dat wij ons gronden als kerk op de Formulieren van Enigheid wat de leer en op de Dordse Kerkorde (zover uitvoerbaar) wat de kerkregering aangaat ; 2) dat hij geen vast salaris ontvangt, maar dat wij slechts zijn reiskosten betalen" (St. II No. 3 bl 7).

Die voorwaardes werd aangeneem waarop Ds. Du Toit die gemeentes bedien het volgens sijn eenmaal aangename gedragslijn, n.l. dat hij oorals gaan waar hij geroepe word, mits aan die twee gestelde kondisies voldaan word. In Ermelo-distrik was hij selfs predikant van twee gemeentes: van die onder die Kruis bestaande uit "bittereinders", en van die "Ned. Ger. Kerk", saamgesteld uit, wat toen genoem werd, die "handsoppers". Later is die twee verenigd en genoemd "Geref. Gemeente onder 't Kruis van Breyten". Die bijvoeging "Onder het Kruis" het die gemeentes ontleen aan die Dordse Kerke-orde, waar sprake is van Kruiskerke, d.i. Kerke (of gemeentes) wat destijds onder vervolging was.

Die ondertekenaars van die eerste deur ons genoemde "Open Brief" was afgevaardigdes uit die gemeentes Strijdenburg, Clanwilliam, Ceres, Witbank, Hoopstad, Gordonia, Standerton, Ermelo, Zeerust en Pretoria.

Dié Ope Brief was op dié punt van afskeiding beslister als die advies wat Ds. Du Toit persoonlik gegee het. Ons laat hier enige volsinne volg :—

"Broeders, wij veroordelen u niet ; maar ons hart is benauwd over u. Waar gij nu staat, stonden ook wij lange tijd, stonden ook Jezus en de Apostelen, stonden ook Luther en Calvijn. Maar hun en onze ervaring worde ook de uwe : waar de getuigenis krachtig is door Gods Woord en Geest, daar moet die getuigenis *het kwaad uitdrijven*, of waar dat

kwaad te diep doorgedrongen is zal die getuigenis *u uitdrijven*. Hier is 'n kenmerkende toetsteen of uw getuigenis oprecht en getrouw is.....

Gij meent voor u zelven uw overige dagen nog te kunnen slijten in de kerk uwer vaderen. Maar *hoe met uw kinderen en kindskinderen?*—Gij spreek van “de Kerk uwer Vaderen;” maar is zij wel nog de Kerk uwer Vaderen? Staat gij nog op 't zelfde standpunt als in de dagen uwer Vaderen? Is de zuivere Geref. leer daar nog op de kandelaar...! Wat zullen, wat moeten uw kinderen denken van uw gedrag in dezen?”...

HERDERLIKE KWARTAALSREISE.

Ons kan nie nalaat om ten slotte nog iets te sê nie van die reise wat Ds. Du Toit gemaak het om die verstrooide gemeentelede te bedien. In drieërlei opsig het hij hom hier onderskei: 1) deur die vlugheid waarmee hij oor die lang pad gekom het, 2) deur sijn lewendige en veelomvattende opmerkingsgawe, en 3) deur die biesondere krag van liggaam en gee, wat hij als sestigjarige nog besit het. In die “Stemmen” het Ds. Du Toit telkens lewendige verslae van sijn reise gegee. Ons moet ongelukkig volstaan met enige uittreksels:—

“Ditmaal was onze reise uitgebreider en langduriger. Van 20 Januari tot 8 Maart (1906) waren wij afwezig. In die zes weken tijd hebben wij afgelegd ongeveer 2340 mijlen per spoor en ongeveer 475 mijlen per kar; hebbèn 8 gemeenten bediend—Ceres, Strijdenburg, Zeerust, Pretoria, Standerton, Ermelo, Heidelberg en Bethal—alook aan een sirkel van heilbergerigen te Frankfort het evangelie verkondigd. In al de gemeenten hebben wij de bondszegelen bediend, benevens gemeente-vergaderingen gehouden, Kerkeraden laten verkies en ze bevestigd, lidmaten voorgesteld op belijdenis, en op verskillende plaatsen buitenkerken gehouden, zodat wij bijna geen dag ledig doorbrachten, maar dikwels 3 diensten per dag hadden, benevens ander werk en onderlinge bijeenkomsten tussen beiden.

“Hoewel nu zulk een reise uitermate vermoeiend is, wat niet weinig verzwaaard werd door de buitengewone hitte over het ganse land, toeh moeten wij erkennen dat de Heere onze weg heeft voorspoedig gemaak en ons met biezondere genade en kracht heeft gezegend tot het werk. De gemeenten der Ned. Ger. Kerk in Transvaal werden georganiseerd, versterkt en opgebouwd, en vooral de prediking der zuivere Gereformeerde leer volgens onze belijdenisschriften, inzon-

derheid naar de 5 Dordtse Leerregels, was voor velen verrassend en toch hoogst welkom en versterkend." (SZ. II, no. 3, bl. 1).

Van 'n volgende reis in 1906 gedaan lees ons : -
 "Een broeder, diaken der Ned. Herv. Kerk in Transvaal, schrijft ons: "Uw laatste kwartaalsreise doet mij denken aan Paulus, behalve de gevaren." Ja, eigenlike gevaren hadden we dusver niet te trotseren; maar aan haat en tegenstand ontbreekt het niet. Daarvan zou de broeder zich hebben kunnen overtuigen zo hij onze reis kon meegedaan hebben. Doch wij achten dat niet iets "vreemds"; veel-
 eer hebben we zulks verwacht, en is die tegenstand het waarmerk van ons zwak werk; want naarmate onze getuigenis voor de waarheid krachtiger is naar diezelfde verhouding is ook de haat en vijandschap der wereld. Hoe zouden anders de Schriften vervuld worden die zeggen dat het alzo geschieden moet.

"Wij volbrachten ditmaal onze reis in ongeveer een maand tijd, daar wij met de verschillende gemeenten overeengekomen waren gemiddeld twee gemeenten per week te bedienen, ten einde tijd te besparen. Onze reis duurde van 26 April tot 25 Mei. Wij bedienen nu 3 Gereformeerde gemeenten onder 't Kruis in de Kaapkolonie, waarbij D.V. een vierde komt in het distrikt Ermelo; verder 6 gemeenten der Ned. Ger. Kerk in Transvaal, en daarbij hebben wij een geregelde Evangelieprediking aanvaard in het distrikt Frankfort, O.R.K., en in dat van Amersfoort, Transvaal. Indien wij nu aan alle deze 12 plaatsen een Zondag moesten geven elk kwartaal, dan zouden we geen Zondag overhebben voor onze woonplaats Daljosaphat, alwaar wij 's Zondags namiddags een Onderlinge Bijeenkomst hebben wanneer wij tehuis zijn en des avonds een kring voor onze Afrikaanse Bijbelvertaling." (SZ. II no. 6 bl. 1).

In Junie, 1907 skryf Ds. Du Toit weer :—

"Onze reis heeft ditmaal ongeveer 7 weken geduurd. We zijn vertrokken op 26 April en tehuis gekeerd op 12 Junie. In die tijd hebben wij 3478 mijlen per spoor en ruim 500 mijlen per rytuig afgelegd, en al de tijd was onze reis zeer voorspoedig en wij volkomen gezond. Wij hebben ditmaal drie nieuwe plaatsen bezocht : Niekerkshoop, Marquard, en Jamestown. Wegens regen en andere onoverkomelijke bezwaren konden wij echter 3 plaatsen volgens onze bepaling niet bereiken: Frankfort, Tolaan

(Rustenburg) en Scheerpoort (Pretoria). Het weder was over algemeen buitengewoon koud en regenachtig, voor deze tijd van het jaar. Vooral het eerste gedeelte van de reis hadden wij veel regen; koud was het doorgaands.

“Niet slechts met gezondheid, maar ook met buitengewone kracht heeft de Heere ons gezegend; Hem alleen zij de eer! Want behalve de ongemakken, bezwaren en vermoenissen aan zulk een verre en snelle reis verbonden konden wij in de kracht des Heeren in die 7 weken tijds 36 preekbeurten waarnemen, bij 9 gelegenheden het Avondmaäl bedienen, op 9 plaatsen Onderlinge Bijeenkomsten houden, behalve op enige plaatsen Belijdenis van lidmaten afnemen, bij huisgodsdiensten en in kleinere kringen korte diensten hebben, enz. Overal vonden wij gretige harten voor de zuivere Gereformeerde heilsleer. Op die 3 nieuwe plaatsen door ons bezocht waren de opkomsten en belangstelling groot. Alom getuigt men van zegen door een duidelijker verstand van de heilsleer, beter begrip van Gods Woord, en meerdere vastheid des geloofs. Gode alleen zij de lof en de eere!” (St. III, no. 6. bl. 1).

Later, in dieselfde jaar, lees ons :—

“Wij hebben nu 7 reizen door het land volbracht en, dank zij Gods genade, op de voorbede van velen die even dierbaar geloof zijn deelachtig geworden en vooral op de voorbede van onze grote Hogepriester, was onze weg steeds voorspoedig en zijn werk door onze zwakke hand, naar wij nederig vertrouwen, niet ongezegend, vooral daarin dat de gelovigen werden bevestigd en opgebouwd in het waarachtig geloof naar de zuivere leer en beginselen van Gods Woord en onzer Gereformeerde vaders. Niet eenmaal waren wij ongesteld op al de 7 reizen (behalve één nacht wat tandpijn); geen enkel ongeval of tegenspoed is ons overkomen (behalve dat wij tweemaal wegens zware regens onze bepalingen niet konden bereiken). Maar verder heeft onze trouwe Hemelvader onze weg voorspoedig gemaakt en ons werk bevestigd. Hem alleen zij alle eere.” (St. III no. 10 bl. 9).

Van die drukte op reis gee Ds. Du Toit hierdie skets :—

“Het gaat op zulk een reis maar druk: dag en uur is alles vooruit berekend en bepaald; en breekt één schakel dan is de ganse keten los. Dinsdag avond bijna 10 uur kwamen wij op onze bestemming te Vaalkop aan; Woensdag 3 diensten met al het

bijkomstige; Donderdag met de morgenschemering alweer op weg, want we moesten ruim 5 uren te paard met donkeys afleggen en nog die namiddag en avond dienste hebben te Toelaan, Rustenburg Distrikt. De volgende morgen weer een paar uur per kar en die dag (Vrijdag) per spoor naar Johannesburg. Daar des avonds korrespondentie ontvangen en beantwoorden en de volgende morgen vroeg per spoor naar Breyten. Die Zaterdag avond nog voorbereidingsdienst en belijdenis van een lidmaat. Zondag morgen nog vóór de morgendienst een onderlinge bijeenkomst, biezonder met het doel om de kwestie der wettigheid van de kinderdoop met een paar broeders te bespreken die be-zwaren hadden daartegen, met het gevolg dat deze broeders zich bij de gemeente voegden (zij zijn van Middelburg) en des namiddags twee kinderen gedoopt werden, een van 3 jaar en een van 1 jaar oud. Naar gewoonte hadden wij bij de morgendienst het Avondmaal en bij de namiddagdienst doopsbediening. Na de middagdienst moesten wij nog een uur ver uitrijden naar Witbank, waar wij die avond voorbereidingsdienst hadden voor de Geref. Gemeente onder het Kruis. De volgende morgen bedienden wij aldaar het Avondmaal, des namiddags hadden wij dankzegging met doopsbediening, en des avonds een onderlinge bijeenkomst. Wij geven deze opsomming van een gedeelte der reize om onze lezers een denkbeeld te geven van de drukte van zulk een reis. Bedenk men de biezondere werkzaamheden en velerlei besprekingen die hier nog bijkomen, dan krijgt men enigszins een besef van de vermoeienissen van zulk een reis. En toch kunnen wij ter ere Gods verklaren dat het ons nooit aan de nodige kracht en gezondheid ontbrak. Ja, wij ondervinden het telkens hoe de Heere de moeden kracht geeft en de sterkte vermenigvuldigt aan degene die geen krachten heeft (Jes. 40: 29—31) En dan gevoelen we het niet minder duidelijk, dat er Aarons en Hurs zijn die onze opgeheven handen ondersteunden." (St. IV no. 4 bl. 1).

Ja, wat 'n drukte en wat 'n ontberings! Ook ontberings, want dikwels was dit arme wat moes bedien word. Soms het Ds. Du Toit dae aaneen op die delwe-rijе rondgereis. Maar hij het hom alles laat welgeval ter wille van die saak wat hom so lief en kosbaar was.

Graag sou ons meer gegee het, o.a. om te bewijs hoe 'n skerpe opmerker Ds. Du Toit was. In sijn verslae vind ons beskrijwinge van alles en nog wat:

Perdesiekte, blouwtong, koelie-kwessie, wonderkinders, waterwijserij, geselskappe met koetsiers—teveel om selfs hier byname te noem.

Dog ons meen dat ons in hierdie hoofstuk genoeg gesê het om die leser 'n denkbeeld te gee van wat Ds. Du Toit vir die oue waarheid gedaan en wat hij daarvoor opgeoffer het. Mag in die dag der eeuwigheid die vrug daarvan blijk!